

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Απόφαση ΕΠΑ: 11/2018

Αρ. Φακέλου: 11.17.013.28

ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2008 ΚΑΙ 2014

Καταγγελία και αίτημα για λήψη προσωρινών μέτρων του Συνδέσμου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Κύπρου (ΣΕΑΠΕΚ) εναντίον της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ)

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού:

κα Λουκία Χριστοδούλου	Πρόεδρος
κ. Άριστος Αριστείδου	Μέλος
κα Ελένη Καραολή	Μέλος
κ. Ανδρέας Καρύδης	Μέλος
κ. Παναγιώτης Ουστάς	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 11 Μαΐου 2018

ΑΠΟΦΑΣΗ

Αντικείμενο της υπό εξέταση υπόθεσης είναι η καταγγελία που υπέβαλε στην Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού (στο εξής η «Επιτροπή») ο Σύνδεσμος Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Κύπρου (στο εξής ο «ΣΕΑΠΕΚ/καταγγέλλων») ημερομηνίας 18/10/2013 εναντίον της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (στο εξής η «ΑΗΚ/καταγγελλόμενη») για παράβαση διατάξεων των άρθρων 6(1) και 6(2) του περι της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου του 2008, ο οποίος μετέπειτα τροποποιήθηκε από το Ν. 41(I)/2014 (στο εξής ο «Νόμος»).

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Στις 18/10/2013, ο ΣΕΑΠΕΚ υπέβαλε στην Επιτροπή καταγγελία και αίτημα για λήψη προσωρινών μέτρων εναντίον της ΑΗΚ για παράβαση του Νόμου.

Η Επιτροπή, σε συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 25/10/2013, αφού μελέτησε το περιεχόμενο της καταγγελίας, διαπίστωσε ότι δεν υπήρχαν ικανοποιητικά στοιχεία που να δικαιολογούν τη διερεύνησή της, σύμφωνα με το άρθρο 35 και το Παράρτημα του Νόμου. Ειδικότερα, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι αν και ο καταγγέλλων Σύνδεσμος αναφερόταν σε παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου, δεν είχε προβεί σε λεπτομερή παράθεση γεγονότων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε να ζητήσει να της κοινοποιηθούν τα απαραίτητα στοιχεία εντός είκοσι μιας (21) ημερών, από την κοινοποίηση της σχετικής επιστολής.

Η Υπηρεσία της Επιτροπής (στο εξής η «Υπηρεσία»), στη βάση της πιο πάνω απόφασης της Επιτροπής, απέστειλε επιστολή ημερομηνίας 25/10/2013, με την οποία ζητούσε από τον καταγγέλλοντα να υποβάλει τα εν λόγω στοιχεία.

Στις 29/10/2013, ο καταγγέλλων απέσυρε τη θέση του για παράβαση του άρθρου 6(2) του Νόμου ζήτησε την εξέταση της καταγγελίας και της αίτησης προσωρινών μέτρων αναφορικά με παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου.

Η Επιτροπή, στη συνεδρία της την 1/11/2013, αφού μελέτησε το περιεχόμενο της καταγγελίας και τις επιπρόσθετες πληροφορίες, υπό το φως του σημειώματος της Υπηρεσίας με ημερομηνία 29/10/2013, αποφάσισε ομόφωνα ότι οι πληροφορίες και τα στοιχεία που είχαν κοινοποιηθεί ήταν ικανοποιητικά για την εξέταση της υποβληθείσας καταγγελίας και έδωσε οδηγίες προς την Υπηρεσία να διεξάγει προκαταρκτική έρευνα αναφορικά με πιθανολογούμενη παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου που περιέχεται στην καταγγελία και να υποβάλει σχετικό σημείωμα. Επιπλέον, αφού εξέτασε το υποβληθέν αίτημα για λήψη προσωρινών μέτρων και ενεργώντας στη βάση των άρθρων 28 και 35 του Νόμου, ομόφωνα αποφάσισε να καλέσει τα εμπλεκόμενα μέρη ενώπιόν της, στη συνεδρία στις 8/11/2013.

Η Υπηρεσία ενημέρωσε σχετικά τα εμπλεκόμενα μέρη με επιστολή ημερομηνίας 1/11/2013.

Η καταγγελλόμενη ΑΗΚ στις 5/11/2013 απέστειλε επιστολή με την οποία ζητούσε αναβολή της συνεδρίας της 8/11/2013, αίτημα το οποίο έγινε αποδεκτό και η διαδικασία ενώπιον της Επιτροπής καθορίστηκε για τις 18/11/2013.

Στις 14/11/2013, η ΑΗΚ απέστειλε τις γραπτές της παρατηρήσεις επί του αιτήματος του ΣΕΑΠΕΚ για λήψη προσωρινών μέτρων εναντίον της.

Η Επιτροπή, στη συνεδρία στις 18/11/2013, εξέτασε το αίτημα για τη λήψη προσωρινών μέτρων ενώπιον των εμπλεκόμενων μερών και επεφύλαξε την απόφασή της, δίνοντας οδηγίες και στις δύο πλευρές να αποστείλουν εντός καθορισμένου χρονοδιαγράμματος γραπτές θέσεις ή/και συμπληρωματικές πληροφορίες.

Κατά την παραπάνω συνεδρία, ο καταγγέλλων κοινοποίησε γραπτή εισήγηση στην Επιτροπή.

Στις 21/11/2013, η ΑΗΚ απέστειλε στην Επιτροπή τις γραπτές της παρατηρήσεις.

Η Επιτροπή, στη συνεδρία της στις 4/12/2013, αφού αξιολόγησε το ενώπιόν της υλικό, τα στοιχεία και τις πληροφορίες και τα όσα έθεσαν ενώπιόν της τα εμπλεκόμενα μέρη προφορικώς και γραπτώς, ομόφωνα αποφάσισε ότι δεν πληρούνταν σωρευτικά οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 28 του Νόμου για την έκδοση των αιτούμενων προσωρινών μέτρων και ως εκ τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε να απορρίψει το σχετικό αίτημα του ΣΕΑΠΕΚ για τη λήψη προσωρινών μέτρων.

Η Υπηρεσία, στη βάση των οδηγιών της Επιτροπής για προκαταρκτική έρευνα της καταγγελίας απέστειλε σχετικά ερωτηματολόγια στα εμπλεκόμενα μέρη.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 12 Μαρτίου 2014, εξέτασε επιστολή των δικηγόρων της καταγγελλόμενης και ομόφωνα αποφάσισε να ζητήσει περαιτέρω εξηγήσεις αναφορικά με συγκεκριμένα σημεία της επιστολής τους.

Η Επιτροπή σε συνεδρία της ημερομηνίας 29/03/2016 εξέτασε την παρούσα καταγγελία, υπό τη νέα σύνθεση της, σύμφωνα με το διορισμό της από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως οι αποφάσεις του ημερομηνίας 16/4/2013, 24/5/2013 και 2/2/2016, και υπό το φως της απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου, ημερομηνίας 29 Ιανουαρίου 2016, στη Προσφυγή με αρ. 5651/2013 (*Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου κ.α. και 1. Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού και 2. Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού*) με την οποία κρίθηκε ότι η συγκρότηση της Επιτροπής ήταν κακή λόγω της συμμετοχής σε αυτήν του κ. Χρίστου Τσίγκη, ο οποίος ήταν ταυτόχρονα και μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΔΗΚΟ, καθότι τούτο παραβίαζε την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι αποφάσεις της σχετικά με την πιο πάνω υπόθεση, λήφθηκαν με τη συμμετοχή του κ. Χρίστου Τσίγκη στη σύνθεση της Επιτροπής, γεγονός που κρίθηκε από το Διοικητικό Δικαστήριο στην ως άνω απόφαση ότι συνιστά κακή συγκρότηση της Επιτροπής, καθιστώντας τις

ληφθείσες αποφάσεις προβληματικές. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε όπως ανακαλέσει όλες τις αποφάσεις που έλαβε έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Χρίστο Τσίγκη, και όπως εξετάσει εξ' υπαρχής την υπόθεση.

Η Επιτροπή, υπό τη νέα σύνθεσή της, αφού εξέτασε την καταγγελία ημερομηνίας 18/10/2013, αποφάσισε ομόφωνα, στη βάση των διατάξεων του άρθρου 35 του Νόμου, να την αποδεχθεί, καθώς θεώρησε ότι οι υποβληθείσες πληροφορίες ήταν ικανοποιητικές για την εξέταση της καταγγελίας και έδωσε οδηγίες προς την Υπηρεσία να διεξάγει προκαταρκτική έρευνα αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται σε αυτήν και να υποβάλει σχετικό σημείωμα εντός σύντομου χρονικού διαστήματος. Επίσης, η Επιτροπή έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να κάνει χρήση του εντός του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, που συλλέχθηκε κατά την προκαταρκτική έρευνα και δεν αποτελούσε υποκειμενικό στοιχείο κρίσης, αλλά καθαρά αντικειμενικό στοιχείο, το οποίο και δύνατο να χρησιμοποιηθεί και αξιολογηθεί εκ νέου κατά την επανεξέταση της υπόθεσης.

Ο καταγγέλλων, όπως προαναφέρθηκε, με επιστολή του ημερομηνίας 29/10/2013, απέσυρε την αρχική θέση που είχε διατυπώσει στην καταγγελία του, σχετικά με την ύπαρξη παράβασης του άρθρου 6(2) του Νόμου.

Η Επιτροπή, υπό τη νέα σύνθεσή της, σε συνεδρία που πραγματοποιήθηκε την 01/6/2017 εξέτασε την υπόθεση υπό το φως της απόφασης της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016 ημερομηνίας 3/3/2017 και της γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ημερομηνίας 8/5/2017 (Αρ. Φακ. Γ.Ε. 50(A)/2005/Ν.52/5). Με την εν λόγω απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016 κρίθηκε νόμιμη η σύνθεση της Επιτροπής με τη συμμετοχή σε αυτή του κ. Τσίγκη. Η Επιτροπή, συνεπώς ομόφωνα αποφάσισε την ανάκληση της ανακλητικής απόφασης της ημερομηνίας 29/03/2016, προς ενεργό συμμόρφωση με την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στην Αναθεωρητική Έφεση με αρ. 2/2016. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με σχετική νομολογία¹, με την εν λόγω απόφαση της Επιτροπής αναβίωσαν όλες οι ληφθείσες αποφάσεις που προηγούνται της ανακληθείσας, ήτοι οι αποφάσεις της Επιτροπής που είχαν ληφθεί με τη συμμετοχή του κ. Τσίγκη.

Το Μέλος της Επιτροπής, κ. Παναγιώτης Ουστάς, αφού ενημερώθηκε σχετικά με όλες τις αποφάσεις της παρούσας υπόθεσης που προηγήθηκαν της ανακληθείσας

¹ Υπόθεση Αρ. 256/2013, ΑΤΗΚ v. Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού ημερ. 22/12/2015, Υπόθεση αρ. 846/2013, Salamis Shipping Services Ltd v. Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού ημερ. 13/6/2013, Υπόθεση 996/2010, Μιλτιάδης Παπαμιλιτιάδους κ.α. v. Δήμου Αγλαντζιάς ημερ. 29/4/2012.

ανακλητικής απόφασης ημερομηνίας 29/03/2016 και έχοντας πλήρη γνώση όλων των σχετικών με αυτές στοιχείων, ιδίως τα πρακτικά των συνεδριών της Επιτροπής και σχετικά στοιχεία και έγγραφα αυτών, τα οποία είναι αναγκαία για το χειρισμό της υπόθεσης, τη διαμόρφωση γνώμης και άποψης επί αυτής και τη λήψη αποφάσεων, δήλωσε πως συμφωνεί με όλες τις αποφάσεις της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Τσίγκη και υιοθετεί αυτές, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης της Επιτροπής ημερομηνίας 01/11/2013 με την οποία αποφασίστηκε η διεξαγωγή προκαταρκτικής έρευνας αναφορικά με τις πιθανολογούμενες παραβάσεις που περιέχονται στην καταγγελία.

Η Επιτροπή, εν συνεχεία στην ίδια συνεδρία, έδωσε οδηγίες στην Υπηρεσία να κάνει χρήση του εντός του διοικητικού φακέλου της καταγγελίας υλικού που συλλέχθηκε μετά από την ανακληθείσα ανακλητική απόφαση και αποτελεί αντικειμενικό στοιχείο, το οποίο και δύναται να χρησιμοποιηθεί και αξιολογηθεί.

Στις 15/6/2017, η Επιτροπή ενημέρωσε με επιστολή τα εμπλεκόμενα μέρη της υπόθεσης αναφορικά με την πιο πάνω απόφασή της.

Η Υπηρεσία, με την ολοκλήρωση της δέουσας προκαταρκτικής έρευνας της καταγγελίας, κατέθεσε στην Επιτροπή σημείωμα ημερομηνίας 14/09/2017.

Η Επιτροπή, κατά τη συνεδρία της ημερομηνίας 18/09/2017, αφού μελέτησε το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης και ενημερώθηκε πλήρως από τα στοιχεία και δεδομένα, τα οποία υπήρχαν σε αυτόν κατά τον ουσιώδη χρόνο και υπό το φως του σημειώματος της Υπηρεσίας με ημερομηνία 14/09/2017, ομόφωνα κατέληξε στο προκαταρκτικό συμπέρασμα ότι δεν στοιχειοθετούνται οι κατ' ισχυρισμό παραβάσεις.

Συνακόλουθα, η Επιτροπή, στις 25/10/2017 γνωστοποίησε στον καταγγέλλοντα το ως άνω προκαταρκτικό της συμπέρασμα, δίδοντάς του τη δυνατότητα να θέσει εγγράφως τις τυχόν απόψεις και θέσεις του επ' αυτού εντός είκοσι μίας (21) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της πιο πάνω απόφασης. Ο καταγγέλλων δεν προσκόμισε οποιεσδήποτε γραπτές θέσεις εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

Η Επιτροπή υπό τη νέα σύνθεσή της, κατά τη συνεδρία της που πραγματοποιήθηκε στις 11/05/2018, αφού προηγήθηκε ενημέρωση του νέου μέλους κ. Άριστου Αριστείδου ο οποίος δήλωσε ότι συμφωνεί με όλες τις αποφάσεις της Επιτροπής που λήφθηκαν έχοντας στη σύνθεσή της τον κ. Τσίγκη και τον κ. Παναγιώτη Ουστά και υιοθετεί αυτές, συμπεριλαμβανομένης και της ομόφωνης απόφασης της Επιτροπής ημερομηνίας

18/9/2017 με την οποία αποφασίσθηκε προκαταρκτικά ότι δεν στοιχειοθετείται παράβαση του Νόμου από μέρους της ΑΗΚ, και υπό το φως της εκπνοής της προθεσμίας των είκοσι μία (21) ημερών για υποβολή θέσεων από τον καταγγέλλοντα σε σχέση με το προκαταρκτικό συμπέρασμα της Επιτροπής ημερομηνίας 18/09/2017 και της μη αποστολής από μέρους του οποιωνδήποτε θέσεων, ομόφωνα κατέληξε στην ακόλουθη απόφασή της:

ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Σύνδεσμος Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Κύπρου (ΣΕΑΠΕΚ/Καταγγέλλων)

Ο ΣΕΑΠΕΚ έχει ιδρυθεί το 2004 ως επαγγελματικός Σύνδεσμος και στοχεύει στην προώθηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) και της ορθολογικής χρήσης των ενεργειακών πόρων και/ ή την συνεχή προώθηση τεχνολογιών ΑΠΕ. Ο ΣΕΑΠΕΚ είναι ενταγμένος στην Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ). Τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ ασχολούνται με τη μελέτη, προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων.

Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ/Καταγγελλόμενη)

Η ΑΗΚ είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου που εγκαθιδρύθηκε βάσει του περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού Νόμου του 1952, Κεφ. 171. Οι δραστηριότητές της σχετίζονται με την παραγωγή, μεταφορά, διανομή και προμήθεια ηλεκτρισμού. Είναι επιφορτισμένη με την εκ του νόμου υποχρέωση (άρθρο 12 του περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού Νόμου Κεφ.171) να συντηρεί και να λειτουργεί οποιαδήποτε εγκατάστασή ή επιχείρησή της, να διεξάγει οποιαδήποτε εργασία που συνήθως σχετίζεται με επιχείρηση ηλεκτρισμού και γενικά να προάγει και να ενθαρρύνει τη χρήση ηλεκτρισμού και ειδικά τη χρήση αυτού για γεωργικούς, βιομηχανικούς και κατασκευαστικούς σκοπούς.

Η ΑΗΚ δραστηριοποιείται στον τομέα παραγωγής ενέργειας και είναι ουσιαστικά ο κυριότερος παραγωγός ηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον, είναι ιδιοκτήτης του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο διαχειρίζεται μέσω του Διαχειριστή του Συστήματος.

Η ΑΗΚ επίσης ορίζει και το Διαχειριστή Συστήματος Διανομής, ο οποίος λειτουργεί υπό την εποπτεία της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας Κύπρου (στο εξής «ΡΑΕΚ») στα πλαίσια των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων 2003 έως 2012.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΑΣ

Ο καταγγέλλων με την καταγγελία του ισχυρίστηκε ότι η ΑΗΚ προέβη στην καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης κατά παράβαση του άρθρου 6(1) του Νόμου μέσω της εγκατάστασης και/ή της εξαγγελθείσας πρόθεσης της ΑΗΚ για εγκατάσταση 200 Φωτοβολταϊκών Συστημάτων συμψηφισμού μετρήσεων (net metering).

Επίσης ο καταγγέλλων ισχυρίστηκε ότι, παραβιάζονται οι θεμελιώδεις κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού, ειδικά δε του άρθρου 6 του Νόμου, καθώς η υλοποίηση και/ή τελική πραγμάτωση της μνησθείσας εξαγγελίας θα αποτελεί καταχρηστική εκμετάλλευση της υπερ-δεσπόζουσας θέσης της στην συναφή αγορά.

Εν συνεχεία, ο καταγγέλλων ισχυρίστηκε ότι η ΑΗΚ προέβη σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης της συνισταμένης, μεταξύ άλλων, σε περιστάσεις διακριτικής μεταχείρισης και/ή της δημιουργίας ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων εις βάρος έτερων ανταγωνιστών αυτής.

Ο καταγγέλλων ειδικότερα σημείωσε ότι, η ΑΗΚ έχει θέση ειδικής ευθύνης ως προς τη συμπεριφορά της να μην παρακωλύει και/ή να μην υιοθετεί συμπεριφορές ή μέτρα επενεργούντα κατά τρόπο στρεβλωτικό της σχετικής αγοράς και/ή τυχόν υλοποίηση της υπό καταγγελία εξαγγελίας της και/ή τελική πραγμάτωση και/ή υλοποίηση αυτής θα επιδράσει στην δομή της σχετικής αγοράς, αποδυναμώνοντας τον ήδη ασθενή ανταγωνισμό κατά τρόπο ανάρμοστο και κατά παράβαση του άρθρου 6(1)(γ) του Νόμου.

Ο καταγγέλλων επικαλέστηκε επίσης, παραβίαση και/ή καταστρατήγηση των αρμοδιοτήτων και/ή καθηκόντων και/ή υποχρεώσεων της ΑΗΚ ως αυτά απορρέουν από την ιδιότητα της ΑΗΚ ως Διαχειριστή του Συστήματος Διανομής και ότι η μη ανάσχεση της ΑΗΚ και/ή η άσκηση εμπορικής δραστηριότητας και/ή διείσδυσης από μέρους της ΑΗΚ στον τομέα της εμπορίας Φ/Β συστημάτων, θα αποτελούσε δεσμευτικό προηγούμενο για περαιτέρω επέκταση της δραστηριότητας της στον εν λόγω τομέα.

Τέλος, ο καταγγέλλων, επικαλέστηκε ότι η εξαγγελία της ΑΗΚ και/ή τελική πραγμάτωση της σε ό,τι αφορά την σχετική αγορά αντιστρατεύεται την γενική πολιτική της Κυβέρνησης αναφορικά με την στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και/ή θα είναι προϊόν παραβίασης θεμελιωδών κανόνων του ελεύθερου Ανταγωνισμού και/ή δημιουργίας στρεβλώσεων στην σχετική αγορά καθώς ως εκ της θέσης της η ΑΗΚ θα ανταγωνίζεται άμεσα και/ή αθέμιτα τις εταιρείες του οικείου κλάδου με αποτέλεσμα αυτές να καταστούν μη βιώσιμες.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Στο πλαίσιο της όλης εξέτασης της καταγγελίας, η Επιτροπή παραθέτει κατωτέρω τα σημαντικότερα γεγονότα της υπόθεσης.

Η ΡΑΕΚ με την Ανακοίνωσή της ημερομηνίας 4.7.2013, εξήγγειλε την έναρξη λειτουργίας 2 σχεδίων (Σχέδιο Α και Σχέδιο Β) για το 2013. Το Σχέδιο Α αφορούσε τη διευρυμένη εφαρμογή του συστήματος συμψηφισμού μετρήσεων της εισαγόμενης από το δίκτυο με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από τα φωτοβολταϊκά συστήματα (net-metering) σε: (α) Οικίες και (β) Κτίρια που αποτελούν έδρα τοπικών αρχών. Το Σχέδιο Β αφορούσε στην εφαρμογή αυτοπαραγωγής με χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε εμπορικές και βιομηχανικές μονάδες. Το Σχέδιο Α στην έκταση που αφορά οικίες διαχωρίζεται σε Κατηγορία 1 με χορηγία και Κατηγορία 2 χωρίς χορηγία.

Σύμφωνα με την ως άνω ανακοίνωση, οι σχετικές αιτήσεις γίνονταν δεκτές στα κατά τόπους Περιφερειακά Γραφεία της ΑΗΚ υπό την ιδιότητά της ως Διαχειριστή Συστήματος Διανομής (στο εξής «ΔΣΔ»), από τις 10.7.2013 μέχρι τη συμπλήρωση του καθορισμένου ορίου προβλεπόμενης δυναμικότητας ή το αργότερο μέχρι τις 15.11.2013. Αναφορικά με το Σχέδιο Παροχής Χορηγιών, η Επιτροπή Διαχείρισης Ειδικού Ταμείου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εξοικονόμησης Ενέργειας (στο εξής «ΑΠΕ και ΕΞΕ») εξέδωσε ανακοίνωση ημερομηνίας 5.9.2013.

Το Σχέδιο αποσκοπούσε στη διεύρυνση της εφαρμογής του συστήματος συμψηφισμού μετρήσεων της εισαγόμενης από το δίκτυο με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από τα φωτοβολταϊκά συστήματα (net-metering) εγκατεστημένα σε οικίες, καθώς και σε κτίρια που αποτελούν έδρα τοπικών Αρχών (Δήμους, Κοινοτικά Συμβούλια) για το έτος 2013.

Σύμφωνα με το Σχέδιο, συμψηφισμός μετρήσεων για τις ανάγκες του Σχεδίου, ορίζεται ως η μέθοδος που αφορά καταναλωτές, που στις οροφές των υποστατικών τους (ή εντός του ίδιου τεμαχίου με το υποστατικό), έχει εγκατασταθεί μικρό φωτοβολταϊκό σύστημα με ισχύ μέχρι 3kW. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, υπολογίζεται η διαφορά μεταξύ της εισαγόμενης από το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας για την κάλυψη των αναγκών του υποστατικού, από την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από το φωτοβολταϊκό σύστημα, η οποία εγχέεται στο Δίκτυο για κάθε δίμηνο.

Οι αιτήσεις που θα υποβάλλονταν στα πλαίσια του Σχεδίου, αφορούσαν αποκλειστικά επενδύσεις από φυσικά πρόσωπα ή τοπικές αρχές για την εγκατάσταση μικρών φωτοβολταϊκών συστημάτων συνδεδεμένων με το δίκτυο με εφαρμογή του συστήματος

συμψηφισμού μετρήσεων, σε κατοικίες που χρησιμοποιούνται για ιδιοκατοίκηση (μόνιμη κατοικία) ή σε κτίρια που αποτελούν έδρα τοπικών Αρχών αντίστοιχα.

Το κόστος της εγκατάστασης του συστήματος, συμπεριλαμβανομένου και του κόστους αγοράς και τοποθέτησης του μετρητή θα αναλαμβανόταν εξ' ολοκλήρου από τους ενδιαφερόμενους. Εξαίρεση αποτελεί αριθμός δικαιούχων στους οποίους θα παραχωρείτο από το ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ σχετική χορηγία.

Δικαιούχοι χορηγίας, σε σχέση με τα συστήματα συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 6MW (αντιστοιχούν σε περίπου 2.000 οικιστικές μονάδες), ήταν καταναλωτές, οι οποίοι ενέπιπταν στις «ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες οικιακών καταναλωτών», όπως αυτές καθορίστηκαν στο διάταγμα του Υπουργού Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού Κ.Δ.Π. 218/2013, στις 26/6/2013, για τους οποίους θα δινόταν χορηγία από το ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ.

Η χορηγία αντιστοιχούσε στο εφάπαξ ποσό ύψους εννιακοσίων ευρώ (€900), για κάθε εγκατεστημένο kW, με μέγιστο ποσό χορηγίας τα δύο χιλιάδες επτακόσια ευρώ (€2.700) ανά σύστημα. Δικαίωμα υποβολής αίτησης για χορηγία, από το ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ και ένταξης στην Κατηγορία Α1, είχε κάθε φυσικό πρόσωπο το οποίο ήταν ιδιοκτήτης της οικιστικής μονάδας στην οποία θα εγκαθίστατο το σύστημα και το οποίο υπαγόταν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες οικιακών καταναλωτών, όπως καθορίστηκαν στο Διάταγμα.

Με την υποβολή αίτησης, ο ΔΣΔ, εντός διαστήματος 7 εργάσιμων ημερών, θα εξέδιδε την έγκριση ή αιτιολογημένη απόρριψη της αίτησης εγκατάστασης του συστήματος, με βάση τους τεχνικούς περιορισμούς του δικτύου, τηρώντας σειρά προτεραιότητας με βάση την ημερομηνία παραλαβής της πλήρους αίτησης. Με την παραλαβή της έγκρισης, ο αιτητής θα κατέβαλλε τέλος €250 + ΦΠΑ (αντικατοπτρίζει το κόστος διαχείρισης της αίτησης, το κόστος του μετρητή, του ελέγχου και της σύνδεσης της εγκατάστασης) και θα υπογραφόταν το έντυπο Σύμβασης Συμψηφισμού Μετρήσεων Παραγωγής / Κατανάλωσης της ΑΗΚ, υπό την ιδιότητα της ως Προμηθευτή και του Καταναλωτή / Παραγωγού. Οι αιτητές, οι οποίοι ήταν δικαιούχοι χορηγίας, προνοείτο ότι μετά την παραλαβή της έγκρισης από τον ΔΣΔ, θα υπέβαλλαν αίτηση στο Ειδικό Ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ, συνοδευόμενη από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, για εξασφάλιση της τελικής έγκρισης.

Οι αιτητές θα έπρεπε εντός διαστήματος έξι (6) μηνών, από την ημερομηνία εξασφάλισης της έγκρισης από το ΔΣΔ (ΑΗΚ), να είχαν ολοκληρώσει την εγκατάσταση, τον έλεγχο και σύνδεση του συστήματος στο δίκτυο. Σε περίπτωση που η εγκατάσταση,

ο έλεγχος και η σύνδεση του συστήματος στο δίκτυο δεν θα είχε ολοκληρωθεί εντός των έξι μηνών, τότε η έγκριση που είχε εξασφαλιστεί θα έπαιε να ισχύει και θα έπρεπε να υποβληθεί νέα αίτηση, στην περίπτωση που υπήρχε σχετικό σχέδιο εν ισχύ και διαθέσιμη δυναμικότητα. Μετά την ολοκλήρωση της εγκατάστασης του συστήματος θα έπρεπε να υποβληθεί στον ΔΣΔ, αίτηση για έλεγχο και σύνδεση του συστήματος στο Δίκτυο Διανομής. Ο έλεγχος και η σύνδεση του Φ/Β στο Δίκτυο Διανομής, με ευθύνη του ΔΣΔ, θα πραγματοποιείτο μέσα σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών, από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για σύνδεση.

ΘΕΣΕΙΣ ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΩΝ

Θέσεις καταγγέλλοντα / ΣΕΑΠΕΚ

Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίζεται ότι η εξαγγελία και/ή τελική πραγμάτωση της πρόθεσης της ΑΗΚ αποτελεί πρώτο έμπρακτο βήμα διείσδυσης της ΑΗΚ στον τομέα της εμπορίας Φ/Β συστημάτων, το οποίο αντιστρατεύεται τη γενική πολιτική της Κυβέρνησης για επανεκκίνηση της οικονομίας και/ή στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και/ή ότι τυχόν υλοποίηση της πρόθεσης αυτής θα αποτελεί παραβίαση θεμελιωδών κανόνων του ελεύθερου ανταγωνισμού και θα απολήξει, δίχως άλλο, σε στρέβλωση της σχετικής αγοράς, με αρνητικές συνέπειες για τα μέλη του.

Σύμφωνα με τον ΣΕΑΠΕΚ, η ΑΗΚ είναι ημικρατικός οργανισμός που κατέχει υπέρ-δεσπόζουσα και/ή κυρίαρχη θέση στον τομέα της παραγωγή ενέργειας. Επίσης, είναι ο ιδιοκτήτης του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο διαχειρίζεται μέσω του Διαχειριστή Συστήματος. Περαιτέρω, η ΑΗΚ εξετάζει και εγκρίνει αιτήσεις για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων. Ο ΣΕΑΠΕΚ θεωρούσε ότι, προκειμένου για την υλοποίηση και/ή πραγμάτωση του σχεδίου της ΑΗΚ, αυτή, εκ των πραγμάτων, θα αποτελεί πωλητή – ανταγωνιστικό μέρος και συγχρόνως, κριτή στη διαδικασία έγκρισης των σχετικών αιτήσεων με τρόπο ώστε κατά τρόπο αθέμιτο και/ή άνισο για τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ να συμπίπτουν πολλαπλές ιδιότητες στο καταγγελλόμενο μέρος.

Ο ΣΕΑΠΕΚ σημείωσε ότι παρότι επανειλημμένα υποστήριξε την ανάπτυξη της συμβολής των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, ένα βασικό πρόσκομμα που επικαλείτο η ΑΗΚ ήταν αυτό της επάρκειας του υφιστάμενου δικτύου και της σταθερότητας του Συστήματος Διανομής. Στην Κύπρο των ακραίων καιρικών φαινομένων και των απρόβλεπτων κλιματικών αλλαγών, πιθανές σκιάσεις από σύννεφα στα Φ/Β συστήματα θα ήταν η αιτία αστάθειας μέχρι και απώλειας του Δικτύου. Τέτοιες και άλλες παρόμοιες τεχνικές δυσκολίες παρουσίαζαν οι εκπρόσωποι της ΑΗΚ σε συνεδρίες Επιτροπών στην παρουσία των αρμόδιων φορέων. Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίστηκε πως πλέον, καθίσταται

σαφής η πρόθεση – κεκαλυμμένη της κοινωνικής αρωγής – να ασκήσει εμπορική δραστηριότητα στη σχετική αγορά κατά τρόπο αθέμιτο και/ή άνισα ανταγωνιστικό και/ή ζημιογόνο για τα μέλη του.

Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίστηκε ότι προκύπτει θέμα παραβίασης κανόνων του ανταγωνισμού εκ μέρους της ΑΗΚ. Η δεσπόμενη θέση που κατέχει, αλλά και οι άλλες εξουσίες της, τις δίδουν σημαντικά πλεονεκτήματα, ώστε να μπορεί να ρυθμίζει το όλο καθεστώς των ΦΒ έργων, είτε αυτά αφορούν το net metering, είτε την αυτοπαραγωγή, με αποτέλεσμα να προβαίνει σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόμενης θέσης της στις σχετικές αγορές. Ειδικά, προς υποστήριξη του ισχυρισμού, παρατίθενται οι ακόλουθες λεπτομέρειες σε ότι αφορά την πλεονεκτική θέση της ΑΗΚ:

(α) Κατοχή όλων των πληροφοριών για εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ, τους προμηθευτές αυτών και τεχνολογίες και/ή τις οποίες νέες τεχνολογίες τις οποίες χρησιμοποιούν, κάτι που προκαλεί στρέβλωση στον ανταγωνισμό ενόψει του ότι η ΑΗΚ προτίθεται να ανταγωνιστεί τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ.

(β) Κατοχή όλων των προσωπικών δεδομένων πελατών του ΣΕΑΠΕΚ – καταναλωτών στην ΑΗΚ - οι οποίοι αιτούνται αδειοδότηση για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων.

(γ) Κατοχή του ενεργειακού προφίλ των εταιρειών/πελατών του ΣΕΑΠΕΚ που αιτούνται αυτοπαραγωγή που μόνο η ΑΗΚ μπορεί να δώσει και να αποφασίσει πότε θα τα δώσει.

(δ) Το γεγονός ότι η ΑΗΚ θα καθορίζει την ημερομηνία ελέγχου των φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων και συγχρόνως, θα ελέγχει τους ανταγωνιστές της, δηλαδή τις εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ.

(ε) Το γεγονός ότι η ΑΗΚ κατέχει σημαντικό πλεονέκτημα, αφού χρησιμοποιώντας τα λεφτά του Κύπριου φορολογούμενου, μέσω του λογαριασμού κατανάλωσης της ΑΗΚ, δύναται να προσφέρει ευκολίες πληρωμής.

(στ) Η πραγμάτωση της πρόθεσης της ΑΗΚ να δραστηριοποιηθεί στη σχετική αγορά εμπεριέχει την εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές, με συνέπεια οι ανταγωνιστές της να τίθενται σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση.

(ζ) Η ΑΗΚ έχει τη δυνατότητα ανεξάρτητης, έναντι των ανταγωνιστών της, των πελατών της και τελικά των καταναλωτών, συμπεριφοράς και/ή δύναται να χρησιμοποιεί την ισχύ της σε αυτή την αγορά, κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να ενδυναμώσει περαιτέρω τη θέση της και, ταυτόχρονα, να παρεμποδίσει την εμφάνιση του ανταγωνισμού.

(ι) Η ΑΗΚ είναι ιδιοκτήτης του δικτύου ηλεκτρικής ενέργειας σε όλη την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας, το οποίο διαχειρίζεται μέσω του Διαχειριστή του συστήματος και απολαμβάνει καθεστώς εξαίρεσης από την εφαρμογή του 3^{ου} ενεργειακού πακέτου Κοινοτικών Οδηγιών σε ότι αφορά τη διάκριση του συστήματος διανομής και διάθεσης από τον παραγωγό.

(κ) Η ΑΗΚ κατέχει το προνόμιο της απαλλοτρίωσης γης για σκοπούς ενεργειακής πολιτικής.

Επιπλέον, οι αιτητές, οι οποίοι θα είναι δικαιούχοι χορηγίας, ως προκύπτει και από την επίσημη ανακοίνωση της ΡΑΕΚ ημερομηνίας 4/7/2013, θα πρέπει πριν την υποβολή της αίτησής τους στα κατά τόπους περιφερειακά γραφεία της ΑΗΚ, υπό την ιδιότητα της ως ΔΣΔ, να εξασφαλίσουν την κατ' αρχήν έγκριση από το ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ. Με τη διαδικασία αξιολόγησης της αίτησης, ο ΔΣΔ, εντός διαστήματος επτά (7) εργάσιμων ημερών, θα εκδίδει την έγκριση ή αιτιολογημένη απόρριψη της αίτησης εγκατάστασης του συστήματος, με βάση τους τεχνικούς περιορισμούς του δικτύου, τηρώντας σειρά προτεραιότητας με βάση την ημερομηνία παραλαβής της πλήρους αίτησης.

Ως εκ των ανωτέρω, ο ΣΕΑΠΕΚ κατέληξε ότι η ΑΗΚ, ως κύριος του δικτύου και ως οργανισμός και/ή αρχή η οποία επεξεργάζεται τις υποβληθείσες αιτήσεις, θα είναι σε θέση και θα εναπόκειται στη διακριτική της ευχέρεια να απορρίψει αιτήσεις άνευ ενδεχομένως ικανοποιητικής αιτιολόγησης, προκειμένου να προωθήσει τις αιτήσεις οι οποίες θα καταχωρηθούν από τους δικούς της πελάτες. Επομένως, ως εκ της θέσης την οποία κατέχει, η ΑΗΚ θα μπορεί αν παίρνει αποφάσεις οι οποίες θα επηρεάζουν δυσμενώς αιτητές οι οποίοι έχουν επιλέξει άλλο οργανισμό και/ή εταιρεία και/ή φυσικό πρόσωπο από την ΑΗΚ για την εγκατάσταση των Φ/Β συστημάτων στις οικίες τους, ενώ αντίστοιχα θετικό θα είναι το αποτέλεσμα για όσους εκ των αιτητών επιλέξουν την ΑΗΚ ως εγκαταστάτη Φ/Β συστημάτων.

Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίστηκε επίσης ότι μετ' εκπλήξεως πληροφορήθηκε μέσω του διαδικτύου, την πρόθεση της ΑΗΚ να διεισδύσει και/ή να ασκήσει δραστηριότητα στο τομέα εμπορίας Φ/Β, ζητώντας προσφορές για αγορά σχετικού εξοπλισμού που περιλαμβάνει 2400 Φ/Β πλαίσια των 250W, 200 μετατροπείς (inverters) για οικιστικά συστήματα των 3kW (net metering). Οι προσφορές αυτές δημοσιεύτηκαν στο διαδίκτυο κατά και/ή περί τις 12/8/2013.

Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίστηκε επίσης ότι σε συνάντηση που είχε ο ΣΕΑΠΕΚ την 1/8/2013, με τη διοίκηση της ΑΗΚ, ζητώντας πληρέστερη ενημέρωση για το θέμα, της ελέγχθη ότι η

δραστηριοποίηση στον τομέα εμπορίας Φ/Β ήταν στα πολύ αρχικά στάδια και ότι θα ακολουθούσαν διαβουλεύσεις με τον ΣΕΑΠΕΚ.

Αντί τούτου, στις 12/9/2013, έλαβαν χώρα σύμφωνα με τον ΣΕΑΠΕΚ, από τηλεοράσεως, δηλώσεις εκπροσώπου της ΑΗΚ για πρόθεση εξαγγελίας σύντομα σχεδίου για δραστηριοποίηση στην αγορά και/ή εγκατάσταση συστήματος Φ/Β. Επακόλουθα της πιο πάνω δήλωσης, υπήρξαν σχετικά δημοσιεύματα για πρόθεση της ΑΗΚ να εξαγγείλει πρόγραμμα εγκατάστασης οικιακών Φ/Β συστημάτων (net metering) και συγχρόνως, περί απόφασης να προβεί στην αγορά Φ/Β αξίας 1 εκ. τα οποία θα εγκαταστούσε μάλιστα η ίδια σε νοικοκυριά που προέρχονται από τις ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Να σημειωθεί ότι οι πιο πάνω δηλώσεις ημερομηνίας 12/9/2013 και τα σχετικά δημοσιεύματα που επακολούθησαν δεν προσκομίστηκαν στα πλαίσια της παρούσας καταγγελίας.

Ο ΣΕΑΠΕΚ, στις 27/8/2013, απέστειλε επιστολή προς τον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, στην κοινοβουλευτική ομάδα Εμπορίου και στη ΡΑΕΚ, με την οποία πληροφορούσαν τους αρμόδιους φορείς για τις ενέργειες της ΑΗΚ, αλλά και για τις ανησυχίες του ΣΕΑΠΕΚ ότι εάν η ΑΗΚ υλοποιήσει τις προθέσεις της τότε η αγορά δεν θα αφεθεί να λειτουργεί ελεύθερα σύμφωνα με τους κανόνες του Ανταγωνισμού αλλά θα οδηγηθεί στην παραβίαση των κανόνων Ανταγωνισμού και στην κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης την οποία απολαμβάνει η ΑΗΚ.

Ο ΣΕΑΠΕΚ, στις 6/9/2013, απέστειλε επιστολή προς την ΑΗΚ με την οποία καλούσε την ΑΗΚ να τοποθετηθεί επίσημα επί του θέματος και να διασαφηνίσει τις οποιεσδήποτε προθέσεις της αφού δεν υπήρξαν οποιεσδήποτε συζητήσεις και/ή διαβουλεύσεις επί του θέματος με τον ΣΕΑΠΕΚ.

Η ΑΗΚ, μέσω Δελτίου Τύπου, ημερομηνίας 13/9/2013, ανακοίνωσε ότι επεξεργάζεται σχέδιο για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων συμψηφισμού μετρήσεων (net metering), στα πλαίσια των σχεδίων που ανακοινώθηκαν από την ΡΑΕΚ και το Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Η υπό επεξεργασία πρόταση αφορούσε την εγκατάσταση 200 συστημάτων ισχύος 3KW έκαστο, λεπτομέρειες του οποίου θα ανακοινώνονταν στη συνέχεια. Ο στόχος της ΑΗΚ ήταν να επιτρέψει στους καταναλωτές να εγκαταστήσουν το σύστημα χωρίς να υποστούν το αρχικό κόστος και να το αποπληρώσουν στη συνέχεια.

Η προσπάθεια της ΑΗΚ φέρεται από την ίδια, κατά την ως άνω, εξαγγελία της, να εμπίπτει στα πλαίσια της κοινωνικής προσφοράς και απευθύνετο αποκλειστικά σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες οικιακών καταναλωτών (Διατίμηση 08), αναγνωρίζοντας

ότι οι εν λόγω καταναλωτές αντιμετωπίζουν τις πλέον δυσχερείς οικονομικές συνθήκες. Σημειώνεται ότι κατά την πρώτη περίοδο υποβολής αιτήσεων για την πιο πάνω κατηγορία καταναλωτών που έληξε στις 8/8/2013, υποβλήθηκαν μόνο 870 αιτήσεις από το μέγιστο αριθμό των 2000 που θα γίνονταν αποδεκτές και ως εκ τούτου, η ΑΗΚ θα δεχόταν αιτήσεις μέχρι τις 11/10/13 από οικιακούς καταναλωτές, οι οποίοι ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και είναι δικαιούχοι χορηγίας από το Ειδικό Ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ, για την εγκατάσταση 200 Φ/Β συστημάτων δυναμικότητας 3KW.

Στις 16/09/2013, ο ΣΕΑΠΕΚ, μέσω επιστολής των δικηγόρων του προς τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας (στο εξής ο «ΠτΔ»), με κοινοποίηση αυτής στον Υπουργό Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, στην κοινοβουλευτική ομάδα Εμπορίου και στη ΡΑΕΚ και στην ΕΠΑ, ενημέρωσαν και έθεσαν υπόψη του ΠτΔ όλα τα γεγονότα τα οποία έλαβαν χώρα μέχρι τις 16/9/2013, αλλά και τους νομικούς και πραγματικούς ισχυρισμούς του ΣΕΑΠΕΚ, ως προς την απόφαση της ΑΗΚ να δραστηριοποιηθεί στην αγορά εμπορίας Φ/Β συστημάτων.

Κατά και/ή περί την 18/9/2013, η ΡΑΕΚ, μέσω επιστολής προς την ΑΗΚ, κάλεσε σε αναθεώρηση και/ή παύση των ενεργειών της ΑΗΚ, γιατί ενδεχομένως να δημιουργείτο θέμα εκμετάλλευσης της Δεσπόζουσας θέσης που κατέχει στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και καταστράτηγησης των καθηκόντων, αρμοδιοτήτων και υποχρεώσεων που πηγάζουν από την ιδιότητα της ΑΗΚ ως Διαχειριστής του Συστήματος Διανομής.

Η ΑΗΚ μέσω ανακοίνωσης της στην εφημερίδα Φιλελεύθερος στις 9/10/2013, ανακοίνωσε την παράταση της υποβολής αιτήσεων και/ή υπενθύμισε ότι δέχεται αιτήσεις μέχρι την 15/10/2013, από οικιακούς καταναλωτές, οι οποίοι ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού και είναι δικαιούχοι χορηγίας από το ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ, για την εγκατάσταση 200 Φ/Β συστημάτων δυναμικότητας 3KW.

Η ΡΑΕΚ στις 9/10/2013, προέβη στην έκδοση της υπ' αριθμόν 963/2013 Απόφασης, αναφορικά με την εγκατάσταση 200 Φ/Β συστημάτων σε καταναλωτές, οι οποίοι ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού από την ΑΗΚ στην οποία η ΡΑΕΚ ενημέρωνε την ΑΗΚ για τα ακόλουθα:

«Η οποιαδήποτε μελλοντική εμπλοκή της ΑΗΚ σε παρόμοια σχέδια θα γίνεται μόνο εφόσον εντάσσεται στα πλαίσια της επίσημης κυβερνητικής πολιτικής και δεν αντίκειται σε πρόνοιες των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων Ν.112(Ι)/2003 μέχρι Ν.211(Ι)/2012 ή σε πρόνοιες οποιωνδήποτε αποφάσεων της ΡΑΕΚ .

Θα υπάρχει αυστηρός και διαφανής διαχωρισμός των λογαριασμών της δραστηριότητας αυτής και το οποιοδήποτε κόστος για την υλοποίηση του σχεδίου θα καταχωρείται

ξεχωριστά από τα λογιστικά κόστη των τεσσάρων (4) βασικών δραστηριοτήτων της ΑΗΚ, ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση επιδότηση του σχεδίου, καθώς και η επιβάρυνση με οποιοδήποτε τρόπο των καταναλωτών της ΑΗΚ μέσω των διατιμήσεων.

Όπως αναφέρεται σε σχετική επιστολή της ΡΑΕΚ προς την ΑΗΚ ημερομηνίας 2/10/2013, για τη διασφάλιση της αποφυγής διακρίσεων μεταξύ των χρηστών του συστήματος ή διακρίσεων υπέρ των συνδεδεμένων με τον ΔΣΔ επιχειρήσεων, καθώς και της αποφυγής τυχόν εκμετάλλευσης της κάθετης ολοκλήρωσης του ΔΣΔ, δεν επιτρέπεται ο ΔΣΔ να εμπλέκεται στη διαδικασία της παραλαβής, εξέτασης, αξιολόγησης και έγκρισης των αιτήσεων ευάλωτων καταναλωτών που θα υποβληθούν προς ένταξη στο σχέδιο των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων που θα προμηθεύσει και εγκαταστήσει η ΑΗΚ.

Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο στη σύμβαση που θα υπογραφεί με τους ενδιαφερόμενους πελάτες ότι ουδόλως επηρεάζεται το δικαίωμα του πελάτη για αλλαγή προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας όπως προνοείται στους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους 112(Ι)/2003-211(Ι)/2012, Άρθρο 91(1)(γ).

Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία παραλαβής αιτήσεων από την ΑΗΚ για υλοποίηση του σχεδίου, η ΑΗΚ θα υποβάλει στη ΡΑΕΚ τις αιτήσεις που θα παραληφθούν σύμφωνα με τον τρόπο που θα υποδείξει η ΡΑΕΚ, ώστε να τύχουν της κατάλληλης αξιολόγησης και εάν εγκριθούν θα αδειοδοτηθούν. Στόχος είναι η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία της όλης διαδικασίας.

Για την ορθολογιστική εφαρμογή της απόφασης αυτής σύμφωνα με τις πιο πάνω προϋποθέσεις και συγκεκριμένα αυτών της διαφάνειας και του διαχωρισμού των λογαριασμών καθώς και της αμεροληψίας της διαδικασίας και για να καταστεί δυνατός ο έλεγχος και η παρακολούθηση της εφαρμογής της απόφασης αυτής, η ΑΗΚ υποχρεούται να υποβάλλει στη ΡΑΕΚ σε μηνιαία βάση, αναλυτική κατάσταση με όλα τα αναγκαία στοιχεία.».

Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίστηκε ότι μέσω της ανακοίνωσης της ΑΗΚ ημερομηνίας 13/9/2013, προκύπτει ότι στόχος της ΑΗΚ είναι να επιτρέψει στους καταναλωτές να εγκαταστήσουν το σύστημα χωρίς να υποστούν αρχικό κόστος και να αποπληρώσουν την αξία του συστήματος με μηνιαίες ή διμηνιαίες δόσεις. Είναι η θέση του ΣΕΑΠΕΚ ότι η ΑΗΚ μέσω αυτής της δυνατότητας καταχράται αλλά και εκμεταλλεύεται τη θέση υπεροχής αυτής. Η δυνατότητα εγκατάστασης άνευ αρχικού κόστους εξουδετερώνει τις συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού υπό της ΑΗΚ αφού άλλα πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων των μελών

του ΣΕΑΠΕΚ δεν δύνανται να προχωρήσουν σε ανάλογες ρυθμίσεις λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών συνθηκών που επικρατούν.

Η ΑΗΚ, ως ΔΣΔ, είναι σε θέση να γνωρίζει εκ των προτέρων ότι οι καταναλωτές θα αποσβέσουν το οφειλόμενο προς αυτήν ποσό, ενώ εάν δεν το πράξουν, η ΑΗΚ θα έχει τον τρόπο να διεκδικήσει τα οφειλόμενα αυτά ποσά ακόμη και μέσω διακοπής παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος σε όσους καταναλωτές δεν ανταποκρίνονται στις υποχρεώσεις τους.

Περαιτέρω, η εγκατάσταση 200 Φ/Β συστημάτων σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες, αποτελεί ποσοστό 10% του συνόλου των 2000 αιτήσεων, οι οποίες θα γίνουν αποδεκτές και για τις οποίες θα δοθεί χορηγία από το Ειδικό Ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ, ποσοστό το οποίο κάθε άλλο παρά μικρό μπορεί να θεωρηθεί. Συνάγεται εκ του γεγονότος τούτου ότι η ΑΗΚ έχει άνευ ετέρου εξασφαλίσει 200 θέσεις αποκλειστικά για πελάτες a priori και εκτός συνθηκών ανταγωνισμού.

Παράλληλα με την κατοχή των 200 αυτών θέσεων από πλευράς της ΑΗΚ, στερεί τους ανάλογους πελάτες από τις μικρομεσαίες ιδιωτικές εταιρείες και/ή φυσικά πρόσωπα τα οποία ασχολούνται με την εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων και με αυτό το τρόπο, εκπαραθυρώνει αυτούς από το μερίδιο της σχετικής αγοράς.

Η ενεργειακή πολιτική της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι πλήρως εναρμονισμένη με αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κύριους άξονες την εξασφάλιση υγιούς ανταγωνισμού στην αγορά, στη διασφάλιση προμήθειας της ενέργειας και την ικανοποίηση των ενεργειακών αναγκών της χώρας με όσο το δυνατό μικρότερη επιβάρυνση στην οικονομία και στο περιβάλλον. Η εφαρμογή των πιο πάνω υλοποιείται, μεταξύ άλλων, μέσω:

(α) Της ελευθεροποίησης της αγοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου, τερματίζοντας το μονοπωλιακό καθεστώς της ΑΗΚ στην παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας και ανοίγοντας περίπου το 35% στον ελεύθερο ανταγωνισμό.

(β) Της εφαρμογής προγραμμάτων ανάπτυξης και χρήσης τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας, εκμετάλλευσης των εγχώριων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και προστασίας του περιβάλλοντος από τη βιομηχανική ρύπανση.

Η ΡΑΕΚ, με την απόφαση της 963/2013, αναφορικά για την εγκατάσταση μέχρι 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων σε καταναλωτές που ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, έθεσε τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

Η οποιαδήποτε μελλοντική εμπλοκή της ΑΗΚ σε παρόμοια σχέδια θα γίνεται μόνο εφόσον εντάσσεται στα πλαίσια της επίσημης κυβερνητικής πολιτικής και δεν αντίκειται σε πρόνοιες των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων Ν.112(Ι)/2003 μέχρι Ν.211(Ι)/2012 ή σε πρόνοιες οποιωνδήποτε αποφάσεων της ΡΑΕΚ.

Σύμφωνα με την ΑΗΚ, θα υπάρχει αυστηρός και διαφανής διαχωρισμός των λογαριασμών της δραστηριότητας αυτής και το οποιοδήποτε κόστος για την υλοποίηση του σχεδίου θα καταχωρείται ξεχωριστά από τα λογιστικά κόστη των τεσσάρων (4) βασικών δραστηριοτήτων της ΑΗΚ, ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση επιδότηση του σχεδίου, καθώς και η επιβάρυνση με οποιοδήποτε τρόπο των καταναλωτών της ΑΗΚ μέσω των διατιμήσεων.

Όπως αναφέρεται σε σχετική επιστολή της ΡΑΕΚ προς την ΑΗΚ ημερομηνίας 2/10/2013, για τη διασφάλιση της αποφυγής διακρίσεων μεταξύ των χρηστών του συστήματος ή διακρίσεων υπέρ των συνδεδεμένων με τον ΔΣΔ επιχειρήσεων, καθώς και της αποφυγής τυχόν εκμετάλλευσης της κάθετης ολοκλήρωσης του ΔΣΔ, δεν επιτρέπεται ο ΔΣΔ να εμπλέκεται στη διαδικασία της παραλαβής, εξέτασης, αξιολόγησης και έγκρισης των αιτήσεων ευάλωτων καταναλωτών που θα υποβληθούν προς ένταξη στο σχέδιο των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων που θα προμηθεύσει και εγκαταστήσει η ΑΗΚ.

Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο στη σύμβαση που θα υπογραφεί με τους ενδιαφερόμενους πελάτες ότι ουδόλως επηρεάζεται το δικαίωμα του πελάτη για αλλαγή προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας όπως προνοείται στους περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους 112(Ι)/2003-211(Ι)/2012, Άρθρο 91(1)(γ).

Όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία παραλαβής αιτήσεων από την ΑΗΚ για υλοποίηση του σχεδίου, η ΑΗΚ θα υποβάλει στη ΡΑΕΚ τις αιτήσεις που θα παραληφθούν σύμφωνα με τον τρόπο που θα υποδείξει η ΡΑΕΚ, ώστε να τύχουν της κατάλληλης αξιολόγησης και εάν εγκριθούν θα αδειοδοτηθούν. Στόχος είναι η αντικειμενικότητα και η αμεροληψία της όλης διαδικασίας.

Για την ορθολογιστική εφαρμογή της απόφασης αυτής σύμφωνα με τις πιο πάνω προϋποθέσεις και συγκεκριμένα αυτών της διαφάνειας και του διαχωρισμού των λογαριασμών καθώς και της αμεροληψίας της διαδικασίας και για να καταστεί δυνατός ο έλεγχος και η παρακολούθηση της εφαρμογής της απόφασης αυτής, η ΑΗΚ υποχρεούται να υποβάλλει στη ΡΑΕΚ σε μηνιαία βάση, αναλυτική κατάσταση με όλα τα αναγκαία στοιχεία.

Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίστηκε ότι η απόφαση 963/2013 της ΡΑΕΚ είναι ενδεικτικό της έλλειψης διασφάλισης αντικειμενικών και/ή διαφανών συνθηκών στον τρόπο της συνολικής ενέργειας της ΑΗΚ. Η δε αναφορά σε δέσμη προϋποθέσεων τις οποίες καλείται να τηρήσει προκειμένου να τελεί εντός του πλαισίου της οικείας νομοθεσίας, ως και η αναγκαιότητα της έκδοσης της μνησθείσας απόφασης, δεικνύουν ότι κατά τα παραγωγικά στάδια ενεργείας της ΑΗΚ, η τελευταία αγνόησε τις αρμοδιότητες της ΡΑΕΚ, η οποία σε κάθε περίπτωση δεν έχει αξιολογήσει και/ή κρίνει την ελεγχόμενη συμπεριφορά από άποψης δικαίου του αθέμιτου ανταγωνισμού όπου και πάσχει εκτεταμένα.

Θέσεις καταγγελλόμενης / ΑΗΚ

Σύμφωνα με την καταγγελλόμενη ΑΗΚ, η ΡΑΕΚ, με την απόφαση της αρ.881/2013 ημερομηνίας 12 Απριλίου 2013, αποφάσισε να διευρύνει και διευκολύνει την εφαρμογή της τοποθέτησης φωτοβολταϊκών συστημάτων, μεταξύ άλλων, με το σύστημα συμψηφισμού μετρήσεων παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας (net metering) σε κατοικίες με προτεραιότητα στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες καταναλωτών.

Με βάση την πιο πάνω απόφαση της ΡΑΕΚ, η ΑΗΚ αποφάσισε στα πλαίσια κοινωνικής αλληλεγγύης, τη μελέτη και συζήτηση για την πιθανότητα εγκατάστασης μικρών Φ/Β συστημάτων σε καταναλωτές που ανήκουν στη διατίμηση 08 (πολύτεχνες και δυσπραγούσες οικογένειες), χωρίς κανένα οικονομικό όφελος για την ΑΗΚ. Με απόφαση της ημερομηνίας 30 Απριλίου 2013, το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑΗΚ ενέκρινε την πρόταση αυτή.

Με την πρόσθετη απόφαση της αρ. 908/2013 ημερομηνίας 27 Ιουνίου 2013, η ΡΑΕΚ αποφάσισε την εφαρμογή Σχεδίου σχετικά με τη διευρυμένη εφαρμογή του συστήματος Συμψηφισμού Μετρήσεων, θέτοντας συγκεκριμένες προϋποθέσεις, οι οποίες καταγράφονται στην ανακοίνωση της ΡΑΕΚ ημερομηνίας 4.7.2013.

Η ΑΗΚ επεσήμανε περαιτέρω ότι, μέσω της Ανακοίνωσης της ημερομηνίας 4.7.2013, η ΡΑΕΚ εξήγγειλε την έναρξη λειτουργίας 2 σχεδίων (Σχέδιο Α και Σχέδιο Β) για το 2013. Το Σχέδιο Α αφορούσε τη διευρυμένη εφαρμογή του συστήματος συμψηφισμού μετρήσεων της εισαγόμενης από το δίκτυο με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από τα φωτοβολταϊκά συστήματα (net-metering) σε: (α) Οικίες και (β) Κτίρια που αποτελούν έδρα τοπικών αρχών. Το Σχέδιο Β αφορούσε στην εφαρμογή αυτοπαραγωγής με χρήση φωτοβολταϊκών συστημάτων σε εμπορικές και βιομηχανικές μονάδες. Το Σχέδιο Α στην έκταση που αφορά οικίες διαχωρίζεται σε Κατηγορία 1 με χορηγία και Κατηγορία 2 χωρίς χορηγία.

Σύμφωνα με την ανακοίνωση, οι αιτήσεις που αφορούν το Σχέδιο Α θα υποβάλλονταν στα γραφεία της ΑΗΚ υπό την ιδιότητά της ως Διαχειριστή Συστήματος Διανομής από 10.7.2013 μέχρι τη συμπλήρωση της δυναμικότητας ή εν πάση περιπτώσει, το αργότερο μέχρι τις 15.11.2013, η οποία προθεσμία παρατάθηκε μεταγενέστερα μέχρι τις 30.12.2013. Σε σχέση με την Κατηγορία 1, οι ενδιαφερόμενοι θα έπρεπε, πριν την υποβολή αίτησης στο ΔΣΔ, να εξασφαλίσουν την κατ' αρχήν έγκριση από το ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ.

Η καταγγελλόμενη επεσήμανε ότι στα άρθρα 51-57 του περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμου, καταγράφονται οι διατάξεις που αφορούν τον ΔΣΔ, τις αρμοδιότητες και εξουσίες του: Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, στον ορισμό του ΔΣΔ καταγράφεται ότι *«ορίζεται από την ΑΗΚ και είναι υπεύθυνος για τη λειτουργία, τη συντήρηση και, αν είναι αναγκαίο, την ανάπτυξη του συστήματος διανομής σε μια δεδομένη περιοχή και, κατά περίπτωση, των διασυνδέσεων του με άλλα συστήματα, και για τη μακροπρόθεσμη ικανότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται στην εύλογη ζήτηση διανομής ηλεκτρικής ενέργειας.»*. Σύμφωνα με το άρθρο 54, οι εξουσίες και τα καθήκοντα του ΔΣΔ είναι υπό την εποπτεία της ΡΑΕΚ.

Η καταγγελλόμενη σημείωσε ότι, οι λειτουργίες και δραστηριότητες της όμως, δεν ταυτίζονται και δεν εξαντλούνται στις δραστηριότητες του ΔΣΔ. Σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 12 του περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού Νόμου, Κεφ.171, ως έχει τροποποιηθεί μέχρι σήμερα, τηρούμενων των διατάξεων του Νόμου αυτού και των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 μέχρι 2012, αποτελεί καθήκον της ΑΗΚ, μεταξύ άλλων, να παράγει, να διανέμει και να προμηθεύει ηλεκτρισμό, να συντηρεί και να λειτουργεί οποιαδήποτε εγκατάσταση ή επιχείρηση της ΑΗΚ, να διεξάγει οποιαδήποτε εργασία που συνήθως σχετίζεται με επιχείρηση ηλεκτρισμού και να προάγει και ενθαρρύνει τη χρήση ηλεκτρισμού και ειδικά τη χρήση αυτού για γεωργικούς, βιομηχανικούς και κατασκευαστικούς σκοπούς.

Η ΑΗΚ επεσήμανε ότι, με αφορμή δημοσιεύματα στον τύπο, ο ΣΕΑΠΕΚ, της απέστειλε επιστολή ημερομηνίας 19/7/2013, με την οποία ζητούσε ενημέρωση για το περιεχόμενο των δημοσιευμάτων. Ορίστηκε συνάντηση μεταξύ του ΣΕΑΠΕΚ και ΑΗΚ την 1.8.2013. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης, συζητήθηκε το θέμα και ερωτώμενοι κατά πόσον είχαν αντίρρηση στην εμπλοκή της ΑΗΚ να βοηθήσει τις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες, ο ΣΕΑΠΕΚ απάντησε ότι δεν είχαν καμία αντίρρηση.

Η ΑΗΚ επεσήμανε ότι, στις 13/9/2013 και ενώ βρισκόταν σε εξέλιξη το Σχέδιο που ανακοίνωσε η ΡΑΕΚ, αυτή δημοσίευσε δελτίο τύπου ανακοινώνοντας ότι επεξεργάζεται

σχέδιο για την εγκατάσταση 200 Φ/Β συστημάτων συμψηφισμού μετρήσεων απευθυνόμενο αποκλειστικά σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες καταναλωτών.

Η ΑΗΚ σημείωσε επίσης ότι με επιστολές της ημερομηνίας 18/9/2013 και 24/9/2013, η ΡΑΕΚ ζήτησε από την ΑΗΚ να μην προβεί σε οποιαδήποτε περαιτέρω ενέργεια σχετικά με το θέμα, μέχρι να τοποθετηθεί οριστικά η ΡΑΕΚ. Ταυτόχρονα, στις 24/9/2013 εξέδωσε σχετική ανακοίνωση.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της έκθεσης Save Energy που διεξήχθη μεταξύ 20-22/9/2013, στο περίπτερο της ΑΗΚ, υπήρχε σχετικό φυλλάδιο με το οποίο ενημέρωνε τους επισκέπτες για το σχέδιο και ότι η ΑΗΚ θα δεχόταν αιτήσεις από 25.9.2013 – 11.10.2013.

Σύμφωνα με το Διοικητικό Συμβούλιο της ΑΗΚ, σε συνεδρία του ημερομηνίας 24 Σεπτεμβρίου 2013, αποφάσισε ότι, παρά τις οδηγίες της ΡΑΕΚ προς την ΑΗΚ, θα απέχει από οποιαδήποτε ενέργεια σε σχέση με την εξαγγελία της και θα προχωρήσει κανονικά στην παραλαβή αιτήσεων.

Η ΑΗΚ σημείωσε επίσης ότι αποφασίστηκε ταυτόχρονα και δόθηκαν σχετικές οδηγίες στα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πελατών της ΑΗΚ, το απόγευμα της 24/9/2013, όπως η ημερομηνία παραλαβής αιτήσεων από καταναλωτές που ενδιαφέρονταν για το σχέδιο της ΑΗΚ μετατεθεί στις 27.9.2013. Η εν λόγω απόφαση λήφθηκε στη βάση προφορικών διαβεβαιώσεων από την ΡΑΕΚ ότι θα αποφάσιζαν επί του θέματος πολύ σύντομα. Βάσει της ανωτέρω απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου της, η ΑΗΚ, με επιστολή της ημερομηνίας 25 Σεπτεμβρίου 2013, ζήτησε από τη ΡΑΕΚ την επίσπευση της εξέτασης του θέματος και την τοποθέτηση της ΡΑΕΚ το αργότερο μέχρι τις 28 Σεπτεμβρίου 2013. Η ΡΑΕΚ απάντησε την ίδια μέρα ζητώντας από την ΑΗΚ να υποβάλει την πρόταση την οποία επεξεργαζόταν και τους σκοπούς τους οποίους εξυπηρετούσε.

Η ΑΗΚ τόνισε επίσης ότι με επιστολή της ημερομηνίας 26 Σεπτεμβρίου 2013 υπέβαλε στη ΡΑΕΚ λεπτομερή έκθεση επεξηγώντας τις προθέσεις της, που απευθυνόταν η πρόταση της, τον τρόπο αποπληρωμής της εγκατάστασης και το κόστος. Επίσης, σημείωσε ότι η ανακοίνωση της αφορούσε και κάλυπτε μόνο την Κατηγορία 1 (δηλαδή καταναλωτές οι οποίοι δικαιούνται χορηγίας ως καταναλωτές ανήκοντες σε ευπαθείς ομάδες) και ότι η πρόταση της απευθύνεται σε καταναλωτές που δεν έχουν ήδη υποβάλει αίτηση στο ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ.

Η ΑΗΚ, στις 30.9.2013, η ΑΗΚ δημοσίευσε στον ημερήσιο τύπο, Δελτίο Τύπου ανακοινώνοντας ότι στα πλαίσια του Σχεδίου που εξήγγειλε η ΡΑΕΚ, δεχόταν αιτήσεις από οικιακούς καταναλωτές οι οποίοι ανήκαν στις ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες και

ήταν δικαιούχοι χορηγίας από το ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ και οι οποίοι δεν είχαν ήδη υποβάλει σχετικές αιτήσεις στο ειδικό ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ για την εγκατάσταση 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων.

Η καταγγελλόμενη σημείωσε επίσης ότι η ΡΑΕΚ, με απόφαση της ημερομηνίας 2.10.2013, αποφάσισε να τροποποιήσει την αρχική της απόφαση που αφορούσε στην ανακοίνωση του σχεδίου, απαγορεύοντας στο ΔΣΔ να εμπλέκεται στη διαδικασία που αφορά στην εξέταση των αιτήσεων, η οποία είχε ανατεθεί με την αρχική απόφαση στον ΔΣΔ, στην έκταση που οι αιτήσεις αυτές υποβάλλονταν στα πλαίσια της εμπλοκής της ΑΗΚ στην εγκατάσταση των Φ/Β. Με την εν λόγω απόφαση της, η ΡΑΕΚ ανάλαβε η ίδια την εξέταση των αιτήσεων.

Με δημοσίευση της ΑΗΚ στον ημερήσιο τύπο στις 9.10.2013, η ΑΗΚ ανακοίνωσε την παράταση της προθεσμίας υποβολής αιτήσεων μέχρι τις 15.10.2013.

Η ΑΗΚ σημείωσε ότι η ΡΑΕΚ, με την απόφαση της αρ. 963/2013, ημερομηνίας 9.10.2013, επέβαλε τις ακόλουθες προϋποθέσεις αναφορικά με την πρόταση της ΑΗΚ για εγκατάσταση μέχρι 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων σε καταναλωτές που ανήκαν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού:

«Οποιαδήποτε μελλοντική εμπλοκή της ΑΗΚ σε παρόμοια σχέδια να γίνεται μόνο εφόσον εντάσσεται στα πλαίσια της επίσημης κυβερνητικής πολιτικής.

Θα υπάρχει αυστηρός και διαφανής διαχωρισμός των λογαριασμών της δραστηριότητας αυτής και το οποιοδήποτε κόστος για την υλοποίηση του σχεδίου θα καταχωρείται ξεχωριστά από τα λογιστικά κόστη των τεσσάρων βασικών δραστηριοτήτων της ΑΗΚ ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση επιδότηση του σχεδίου καθώς και η επιβάρυνση με οποιοδήποτε τρόπο των καταναλωτών της ΑΗΚ μέσω των διατιμήσεων.

Σύμφωνα με την καταγγελλόμενη, για τη διασφάλιση της αποφυγής διακρίσεων μεταξύ των χρηστών του συστήματος ή διακρίσεων υπέρ των συνδεδεμένων με τον ΔΣΔ επιχειρήσεων, καθώς και της αποφυγής τυχόν εκμετάλλευσης της κάθετης ολοκλήρωσης τους ΔΣΔ, δεν επιτρέπεται ο ΔΣΔ να εμπλέκεται στη διαδικασία παραλαβής, εξέτασης, αξιολόγησης και έγκρισης των αιτήσεων ευάλωτων καταναλωτών που θα υποβληθούν προς ένταξη στο σχέδιο των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων που θα προμηθεύσει και εγκαταστήσει η ΑΗΚ.

Η ΑΗΚ σημείωσε ότι στη σύμβαση που θα υπογραφόταν φει με τους ενδιαφερόμενους πολίτες ουδόλως θα επηρεάζεται το δικαίωμα του πελάτη σε αλλαγή προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας.

Περαιτέρω, όταν ολοκληρωθεί η διαδικασία παραλαβής αιτήσεων από την ΑΗΚ για υλοποίηση του σχεδίου, η ΑΗΚ θα υποβάλει στη ΡΑΕΚ τις αιτήσεις που θα παραληφθούν σύμφωνα με τον τρόπο που θα υποδείξει η ΡΑΕΚ ώστε να τύχουν της κατάλληλης αξιολόγησης και αν εγκριθούν θα αδειοδοτηθούν. Στόχος είναι να διασφαλιστεί η αντικειμενικότητα και αμεροληψία της διαδικασίας.»

Στο διάστημα μεταξύ 27 Σεπτεμβρίου 2013 και 15 Οκτωβρίου 2013, η ΑΗΚ παρέλαβε στα πλαίσια της δικής της εξαγγελίας, 185 αιτήσεις από τις συνολικά 3.281 αιτήσεις που υποβλήθηκαν μέχρι τις 6 Νοεμβρίου 2013, στα πλαίσια του σχεδίου που ανακοίνωσε η ΡΑΕΚ. Η ΑΗΚ σημείωσε ότι «Από τις 185 αιτήσεις αυτές, η ΑΗΚ δεν αποδέχθηκε καν την παραλαβή 8 εξ αυτών, αφού οι ίδιοι αιτητές είχαν ήδη υποβάλει αίτηση με άλλες ιδιωτικές εταιρείες. Η ΑΗΚ απέρριψε επίσης άλλες 6 αιτήσεις για τεχνικούς λόγους.».

Σύμφωνα με την ΑΗΚ, το ποσοστό του ενδιαφέροντος προς την ανακοίνωσή της, ισοδυναμεί με ποσοστό μικρότερο του 5.7%.

Σύμφωνα με την ΑΗΚ, η ενέργειά της ούτε παρεμβαίνει ούτε εμποδίζει την εργασία των υπόλοιπων εταιρειών. Συγκεκριμένα, στην ανακοίνωση της ΡΑΕΚ στη σελίδα 5, καταγράφονται τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν αιτήσεις για τις Κατηγορίες 1 και 2, με ιδιαίτερη σημασία τα 1,2, 4-6, 11 και 14. Από τα εν λόγω δικαιολογητικά, διαπιστώνεται ότι για να δικαιούται εξέτασης μια αίτηση θα πρέπει να έχει ήδη εκπονηθεί από τον κατασκευαστή / εγκαταστάτη τεχνοοικονομική μελέτη, ηλεκτρολογικά σχέδια, δήλωση από τον κατασκευαστή συμμόρφωσης με σχετικές ευρωπαϊκές οδηγίες, οι τεχνικές προδιαγραφές του κατασκευαστή, δέσμευση του εγκαταστάτη για συμμόρφωση με σχετική εγκύκλιο καθώς επίσης βεβαίωση από τον κατασκευαστή / εγκαταστάτη για τη δυνατότητα ασφαλούς εγκατάστασης και τα στοιχεία του εγκαταστάτη. Δηλαδή, πριν από το στάδιο υποβολής αίτησης και ανεξαρτήτως του εάν η αίτηση αυτή εγκριθεί ή απορριφθεί, ο ενδιαφερόμενος αναπόφευκτα θα πρέπει να έχει ήδη δεσμευτεί με συγκεκριμένο εγκαταστάτη, ο οποίος διεκπεραιώνει όλα όσα απαιτούνται να συνοδεύουν την αίτηση.

Επίσης, ως αναφέρει η ίδια η ΑΗΚ, τα Φ/Β που έχει πρόθεση να εγκαταστήσει στα πλαίσια της ανακοίνωσής της, τα προμηθεύτηκε μετά από διαδικασία δύο δημόσιων διαγωνισμών που προκηρύχθηκαν στις 12.8.2013 με αριθμούς 075/2013 και 076/2013. Στους διαγωνισμούς αυτούς συμμετείχαν, σύμφωνα με την ΑΗΚ, και εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ και τελικά, ένας από τους δύο διαγωνισμούς κατακυρώθηκε σε εταιρεία μέλος του, χωρίς να αναφέρεται οποιοδήποτε άλλο στοιχείο.

Σύμφωνα με την ΑΗΚ, ο ορισμός της σχετικής αγοράς από τον ΣΕΑΠΕΚ δεν τον νομιμοποιεί να υποβάλλει την παρούσα καταγγελία. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την

ΑΗΚ, ο ΣΕΑΠΕΚ ορίζει την αγορά, ως την αγορά προμήθειας και/ή παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και/ή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω τους Συστήματος Συμψηφισμού Μετρήσεων, της εισαγόμενης από το δίκτυο με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από φωτοβολταϊκά συστήματα (net metering) εγκαταστημένα σε οικίες, καθώς και σε κτίρια που αποτελούν έδρα τοπικών αρχών και ως συναφή αγορά καθορίζουν την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας.

Σύμφωνα με την ΑΗΚ, ο εν λόγω ορισμός δίδεται σκόπιμα από τον ΣΕΑΠΕΚ σε μια προσπάθεια να αποδείξει την κατοχή δεσπόμενης θέσης από την ΑΗΚ σε συγκεκριμένη αγορά. Εντούτοις, ο ορισμός αυτός αποκλείει εκ προοιμίου το έννομο συμφέρον του ΣΕΑΠΕΚ, αφού δεν δραστηριοποιείται στην αγορά, προμήθεια και/ή παροχή ηλεκτρικής ενέργειας και/ή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω τους Συστήματος Συμψηφισμού Μετρήσεων της εισαγόμενης από το δίκτυο με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από φωτοβολταϊκά συστήματα (net metering), αλλά, όπως αναφέρει ο ίδιος ο ΣΕΑΠΕΚ, στην αγορά ΑΠΕ.

Συνεπώς, σύμφωνα με την ΑΗΚ, αυτή δεν αποτελεί ανταγωνιστή του ΣΕΑΠΕΚ, αφού η δραστηριοποίηση της στο συγκεκριμένο τομέα γίνεται μεμονωμένα, σε μια πολύ μικρή έκταση και κάτω από τον έλεγχο και εποπτεία της ΡΑΕΚ.

Επιπρόσθετα, η συγκεκριμένη αγορά την οποία καθορίζει ο ΣΕΑΠΕΚ δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε εναλλακτική ή αγορά που υποκαθιστά την οριζόμενη, αφού άλλο είναι η προμήθεια, αγορά ή διανομή ηλεκτρικής ενέργειας και άλλο η πώληση και εγκατάσταση Φ/Β συστημάτων.

Συνεπώς, σύμφωνα με την ΑΗΚ, ο ΣΕΑΠΕΚ δεν απέδειξε ότι η ΑΗΚ κατείχε δεσπόμενα θέση στην αγορά της πώλησης και εγκατάστασης Φ/Β συστημάτων ή ΑΠΕ γενικότερα. Επικουρικά δε, η ΑΗΚ ανέφερε ότι ουδέποτε στο παρελθόν δραστηριοποιήθηκε στον τομέα αυτό, συνεπώς, δεν μπορεί η μοναδική φορά που αναμίχθηκε να θεωρηθεί ως κατοχή δεσπόμενης θέσης.

ΣΧΕΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η Επιτροπή σημειώνει ότι για να εξεταστεί μια συγκεκριμένη αγορά, πρέπει να αξιολογηθούν οι δυνατότητες του ανταγωνισμού στο πλαίσιο της αγοράς η οποία περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα και/ή υπηρεσίες που, λόγω των χαρακτηριστικών τους, μπορούν να ικανοποιούν διαρκείς ανάγκες και είναι εναλλάξιμα με άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες. Σε αυτό το πλαίσιο, η σχετική αγορά οριοθετείται: (α) ως προς τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες (σχετική αγορά προϊόντων ή υπηρεσιών), και (β) γεωγραφικώς (σχετική γεωγραφική αγορά).

Με τον ορισμό μιας αγοράς, τόσο όσον αφορά τα προϊόντα, όσο και τη γεωγραφική διάσταση της, μπορούν να προσδιοριστούν οι πραγματικοί ανταγωνιστές, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός.²

Συναφώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχετική ανακοίνωσή της αναφορικά με τον καθορισμό της σχετικής αγοράς σημειώνει ότι:

«Με τον ορισμό της αγοράς προσδιορίζονται τα όρια εντός των οποίων ασκείται ο ανταγωνισμός μεταξύ επιχειρήσεων. Βασικός στόχος του είναι ο συστηματικός εντοπισμός των περιορισμών τους οποίους υφίσταται ο ανταγωνισμός στον οποίο υπόκεινται οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις. Ο ορισμός μιας αγοράς, τόσο όσον αφορά τα προϊόντα όσο και τη γεωγραφική διάστασή της, έχει ως στόχο τον προσδιορισμό των πραγματικών ανταγωνιστών, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάσουν τη συμπεριφορά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων και να τις εμποδίσουν να ενεργούν ανεξάρτητα από τις πιέσεις που επιβάλλει ο πραγματικός ανταγωνισμός.»³

Σχετική αγορά προϊόντων/υπηρεσιών

Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς:

«η αγορά του σχετικού προϊόντος περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή και τις υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών και της χρήσης για την οποία προορίζονται.»⁴

Συνεπώς, όπως προκύπτει από την εν λόγω ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς για σκοπούς εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού, η αγορά των σχετικών προϊόντων/υπηρεσιών περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα ή/και υπηρεσίες που είναι δυνατό να εναλλάσσονται, ή να υποκαθίστανται αμοιβαία από τον καταναλωτή, λόγω των αντικειμενικών τους χαρακτηριστικών, των τιμών, και της χρήσης για την οποία προορίζονται.

Εξάλλου, η χρήση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας από τον τελικό χρήστη είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά του προϊόντος ή της υπηρεσίας και διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες δύνανται να χρησιμοποιούνται από τον τελικό

² Απόφαση ΕΑ 520/VI/2011, σκ. 57.

³ Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού 97/C 372/03

⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. 97/C 372/03, παρ. 7.

καταναλωτή για τον ίδιο σκοπό. Σε τέτοια περίπτωση τα διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες συμπεριλαμβάνονται στην ίδια σχετική αγορά.

Επιπρόσθετα, η διαφορά στην τιμή μεταξύ διαφορετικών προϊόντων ή υπηρεσιών δεν τα κατατάσσει αυτόματα σε διαφορετική αγορά, κυρίως εάν η αντίδραση των τελικών χρηστών σε περίπτωση αύξησης της τιμής είναι να τα θεωρήσουν ως υποκατάστατα. Παράλληλα, κατά την εξέταση της πιθανότητας υποκατάστασής τους θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το πιθανό κόστος (ή άλλα εμπόδια) μεταστροφής σε άλλο προϊόν ή υπηρεσία, το οποίο εάν είναι σημαντικό δύναται να εμποδίζει τη θεώρηση του εναλλακτικού προϊόντος ή υπηρεσίας ως υποκατάστατων.⁵

Στην υπό εξέταση υπόθεση, ο ΣΕΑΠΕΚ υποστήριξε ότι η σχετική αγορά προϊόντων της παρούσας υπόθεσης είναι η αγορά προμήθειας και/ή παροχής ηλεκτρικής ενέργειας και/ή παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας μέσω του Συστήματος Συμψηφισμού Μετρήσεων της εισαγόμενης από το δίκτυο με την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από φωτοβολταϊκά συστήματα (net metering) εγκατεστημένα σε οικίες, καθώς και σε κτίρια που αποτελούν έδρα τοπικών Αρχών (Δήμους, Κοινοτικά Συμβούλια), οι οποίοι θα αποτελούν τους πελάτες- τελικούς χρήστες – καταναλωτές. Επιπλέον, σύμφωνα με τον καταγγέλλοντα, ο «Συμψηφισμός Μετρήσεων», βάσει του Σχεδίου Α1, αποτελεί τη μέθοδο που αφορά καταναλωτές, που στις οροφές των υποστατικών τους (ή εντός του ίδιου τεμαχίου με το υποστατικό), έχει και/ή θα εγκαταστήσει μικρό φωτοβολταϊκό σύστημα με ισχύ μέχρι 3kW. Περαιτέρω, σημείωσε ότι συναφής αγορά δύναται να θεωρηθεί η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας μέσω ΑΠΕ η οποία διοχετεύεται μέσω του Δ.Σ.Μ.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με σχετική νομολογία της Επιτροπής αλλά και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η αγορά του ηλεκτρισμού μπορεί να διαχωριστεί σε:

- (α) παραγωγή και χονδρική πώληση ηλεκτρισμού,
- (β) μεταφορά,
- (γ) διανομή,
- (δ) λιανική πώληση, και

⁵ Βλέπε την Απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 322/81, Michelin κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας Δικαστηρίου 1983, σελ. 3461, την Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C-62/86, Akzo κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1991, σελ. I-3359 και την Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C-333/94 TetraPak κατά της Επιτροπής, Συλλογή Νομολογίας του Δικαστηρίου 1996, σελ. I-5951.

Παρομοίως, η νομολογία της Ελληνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού αναφέρει ότι στον τομέα της παραγωγής και εκμετάλλευσης ηλεκτρικής ενέργειας δύνανται να διακριθούν τέσσερις δραστηριότητες, ήτοι:

- α) Παραγωγή ενέργειας στους σταθμούς παραγωγής,
- β) Μεταφορά ενέργειας μέσω καλωδίων υψηλής τάσης,
- γ) Διανομή της μέσω καλωδίων χαμηλής τάσης και
- δ) Διανομή της (προμήθεια) στον τελικό καταναλωτή.⁶

Η Επιτροπή σημειώνει ότι τα χαρακτηριστικά των αγορών στις οποίες δραστηριοποιούνται τα μέρη θα πρέπει να ιδωθούν υπό τον φως του τρόπου λειτουργίας τους στην Κυπριακή Δημοκρατία.

Η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας επιτυγχάνεται με την εκμετάλλευση διαφόρων πηγών ενέργειας. Οι πηγές παραγωγής ενέργειας διακρίνονται στις συμβατικές, που βασίζονται σε ορυκτά στερεά, υγρά ή αέρια καύσιμα, όπως το πετρέλαιο, ο άνθρακας (λιθάνθρακας και λιγνίτης), το φυσικό αέριο, στην πυρηνική ενέργεια και στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΑΠΕ) που χρησιμοποιούν ανεξάντλητες πηγές (άνεμος, ήλιος, νερό κλπ) και δεν καταναλώνουν τα περιορισμένα ενεργειακά ορυκτά αποθέματα.

Σε ό,τι αφορά την Κυπριακή Δημοκρατία, η ΑΗΚ χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη για την παραγωγή ενέργειας το μαζούτ, ενώ υπάρχουν και τα ακόλουθα συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (α) Αιολικά συστήματα ηλεκτροπαραγωγής, (β) Ηλιακά συστήματα, (γ) Αξιοποίηση βιομάζας, (δ) Φωτοβολταϊκά συστήματα, (ε) Αφαλάτωση με χρήση ΑΠΕ και (στ) Υδροηλεκτρικά συστήματα.⁷

Η ηλεκτροδότηση των υποστατικών (οικίες, εμπορικά κτίρια κλπ) επιτυγχάνεται μέσω του Δικτύου Μεταφοράς και Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας, των οποίων ιδιοκτήτης είναι η ΑΗΚ.

Το Δίκτυο Μεταφοράς Συστήματος διασυνδέει τους Ηλεκτροπαραγωγούς Σταθμούς της ΑΗΚ με τα κέντρα φορτίου ενώ το Δίκτυο Διανομής αποτελεί το συνδετικό κρίκο του συστήματος Μεταφοράς της ΑΗΚ και των πελατών.

⁶ Αποφάσεις 208/III/2002, 190/III/2001, 120/II/2000 και 339/V/2007.

⁷ Όπως αναφέρεται στην ιστοσελίδα της Υπηρεσίας Ενέργειας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού.

Σύμφωνα με τον περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο, το "Σύστημα Μεταφοράς" σημαίνει το σύστημα που αποτελείται εξ ολοκλήρου ή κυρίως από ηλεκτρικές γραμμές Υψηλής Τάσης, τους υποσταθμούς και τον εξοπλισμό τους, που χρησιμοποιούνται για τη μεταφορά ηλεκτρισμού από ένα σταθμό παραγωγής σε υποσταθμό ή σε άλλο σταθμό παραγωγής ή μεταξύ υποσταθμών και περιλαμβάνει οποιοδήποτε εξοπλισμό, συσκευές και μετρητές. Το Σύστημα Μεταφοράς το λειτουργεί και το διαχειρίζεται ο ΔΣΜ και την ιδιοκτησία του έχει η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου.

Σύμφωνα με τον περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμο, "Σύστημα Διανομής" σημαίνει το ηλεκτρικό δίκτυο παροχής σε μέση και χαμηλή τάση. Στο δίκτυο αυτό δεν περιλαμβάνονται τα δίκτυα σε τάση ίση ή μεγαλύτερη των 66.000 βολτς. Δεν περιλαμβάνει οποιοδήποτε τμήμα του Συστήματος Μεταφοράς. Το Σύστημα Διανομής, σε αντίθεση με το Σύστημα Μεταφοράς, το λειτουργεί και το διαχειρίζεται ο Ιδιοκτήτης του, που είναι η ΑΗΚ.

Μέσω του Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας η ΑΗΚ πωλεί την παραγόμενη από αυτή ενέργεια προς τους τελικούς χρήστες – καταναλωτές, οι οποίοι δύνανται να διακριθούν σε πελάτες οικιακής χρήσεως, βιομηχανικής χρήσεως, εμπορικής χρήσεως, αγροτικής χρήσεως και οδικού φωτισμού.

Τα φωτοβολταϊκά συστήματα (Φ/Β) συλλέγουν την ηλιακή ενέργεια και τη μετατρέπουν σε ηλεκτρική. Τα φωτοβολταϊκά συστήματα λειτουργούν με φωτοβολταϊκά πλαίσια, μετατροπείς (inverters κλπ). Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ο τομέας των φωτοβολταϊκών δύναται να διαχωριστεί σε κυψέλες (solar cells), πλαίσια (solar panels) και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων (solar system integration)⁸. Ο τελικός χρήστης ενδεχομένως δύναται να αποφασίσει να εγκαταστήσει ένα τέτοιο σύστημα είτε για αυτοπαραγωγή είτε για να εκμεταλλευτεί σύστημα συμψηφισμού (net metering).

Σύμφωνα μάλιστα και με σχετική απόφαση της Γαλλικής Αρχής Ανταγωνισμού, τα φωτοβολταϊκά συστήματα δύναται να αποτελούν ξεχωριστή αγορά.⁹

Αυτοπαραγωγή είναι η μέθοδος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από φωτοβολταϊκά που είναι εγκατεστημένα στην οροφή υποστατικού ή στο ίδιο τεμάχιο που βρίσκεται το υποστατικό, η οποία δεν εγχέεται στο Δίκτυο αλλά χρησιμοποιείται ανά πάσα στιγμή αποκλειστικά και μόνο για ίδια κατανάλωση και όχι για οικονομική εκμετάλλευση μέσω της χρήσης του Δικτύου.

⁸ Case No COMP/M.2367 - SIEMENS / E.ON / SHELL / SSG.

⁹ Autorite de la Concurrence Decision no 12-DCC-51, 20 Απριλίου 2012.

Συμψηφισμός μετρήσεων¹⁰ είναι η μέθοδος που αφορά Καταναλωτές, που στις οροφές των υποστατικών τους (ή εντός του ίδιου τεμαχίου με το υποστατικό), έχει εγκατασταθεί μικρό φωτοβολταϊκό σύστημα με ισχύ μέχρι 3kW. Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, υπολογίζεται η διαφορά μεταξύ της εισαγόμενης από το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, για την κάλυψη των αναγκών του υποστατικού από την παραγόμενη ηλεκτρική ενέργεια από το φωτοβολταϊκό σύστημα η οποία εγχέεται στο Δίκτυο και ο υπολογισμός γίνεται κάθε δίμηνο.

Μέσω του συστήματος συμψηφισμού, εάν η παραγόμενη ενέργεια είναι περισσότερη από την καταναλισκόμενη, τότε ο τελικός χρήστης-παραγωγός πιστώνεται από τον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας την επιπλέον ενέργεια που είχε. Στην αντίθετη περίπτωση, ο τελικός χρήστης-παραγωγός χρεώνεται μόνο με την καταναλισκόμενη ενέργεια, αφού θα έχει αφαιρεθεί η παραγομένη ενέργεια που είχε από το σύστημα ΑΠΕ. Ως εκ τούτου το σύστημα αυτό, εφόσον έχει εγκατασταθεί και έχει λειτουργήσει, ουσιαστικά αφορά μια συμφωνία μεταξύ της εταιρείας ηλεκτρισμού, ήτοι της ΑΗΚ ή και άλλων παραγωγών ηλεκτρισμού, και ενός τελικού χρήστη-παραγωγού ηλεκτρικού ρεύματος, που εγκαθιστά ένα τοπικό σύστημα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ήτοι στην παρούσα υπόθεση οι δικαιούχοι του Σχεδίου Α της ΡΑΕΚ ημερομηνίας 4 Ιουλίου 2013.

Επισημαίνεται ότι το Σχέδιο Α της ΡΑΕΚ, όπως αυτό ανακοινώθηκε στις 4 Ιουλίου 2013 αφορά την εγκατάσταση των φωτοβολταϊκών συστημάτων για σκοπούς net metering σε δικαιούχους με χορηγία (ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες οικιακών καταναλωτών) και σε δικαιούχους άνευ χορηγίας (λοιποί οικιακοί καταναλωτές-μη ευπαθείς ομάδες και κτίρια που αποτελούν έδρα Τοπικών Αρχών).

Επιπλέον, το σχέδιο που έχει ανακοινώσει η ΑΗΚ για εγκατάσταση 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων για σκοπούς net metering αφορά μόνο τις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες οικιακών καταναλωτών, οι οποίοι θα λάβουν χορηγία και από το Ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ, ενώ έχει επισημανθεί ότι κατά την υλοποίηση του εν λόγω σχεδίου δεν γίνονταν δεκτές αιτήσεις που είχαν υποβληθεί από πρόσωπα που ανήκουν σε αυτές τις ομάδες και τα οποία έχουν ήδη αποταθεί για χορηγία από το Ταμείο ΑΠΕ και ΕΞΕ και είχαν κάνει την όλη διαδικασία με άλλες επιχειρήσεις, εκτός της ΑΗΚ, ως προμηθευτές και εγκαταστάτες.

Επισημαίνεται ότι ενδεχομένως δικαιούχος που εμπίπτει στις ομάδες ευάλωτων και ευπαθών ομάδων δεν θεωρεί υποκατάστατο ή εναλλάξιμο προϊόν/ υπηρεσία ως

¹⁰ Ως έχει οριστεί για τις ανάγκες του Σχεδίου της ΡΑΕΚ, ημερομηνίας 4 Ιουλίου 2013.

προϋπόθεση οριοθέτησης της σχετικής αγοράς άλλο σχέδιο ή άλλο προϊόν ή/και υπηρεσία το οποίο δεν περιλαμβάνει τη σχετική χορηγία.

Επισημαίνεται ακόμα ότι στο Σχέδιο Α της ΡΑΕΚ σε ό,τι αφορά τον συμψηφισμό, στην Κατηγορία 1 η οποία αφορά δικαιούχους χορηγίας μπορούν να συμμετέχουν μόνο πρόσωπα τα οποία ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού και, ως εκ τούτου, το Σχέδιο απευθύνεται σε συγκεκριμένο αριθμό καταναλωτών/ τελικών χρηστών εφόσον πρόσωπα τα οποία δεν εμπίπτουν σε αυτές τις ομάδες αποκλείονται από τη συμμετοχή στο Σχέδιο Α με χορηγία. Επιπλέον, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα πρόσωπα που ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες έχουν καθοριστεί με Διάταγμα του Υπουργού Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ημερομηνίας 26 Ιουνίου 2013. Με βάση το Διάταγμα, ως ευάλωτοι καταναλωτές καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι λήπτες δημοσίου βοηθήματος, οι λήπτες του επιδόματος βαριάς κινητικής αναπηρίας, οι λήπτες του επιδόματος σε συνταξιούχους με χαμηλά εισοδήματα, οι λήπτες του επιδόματος φροντίδας σε παραπληγικά και τετραπληγικά άτομα.

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να παραθέσει και τα πιο κάτω γεγονότα και/ή περιστατικά που συλλέχθηκαν κατά την προκαταρκτική έρευνα της υπόθεσης:

Σε ό,τι αφορά τον τομέα ηλεκτρικής ενέργειας, από την 1/5/2004 το 35% έχει ελευθερωθεί και όσοι καταναλωτές πληρούν το όριο κατανάλωσης των 350.000 kWh κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες, είναι ελεύθεροι να επιλέξουν προμηθευτή και συνιστούν την κατηγορία των «επιλεγέντων καταναλωτών». Το πιο πάνω όριο καθορίζεται στο διάταγμα του Υπουργού Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού δυνάμει του άρθρου 44 του Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμου, ημερομηνίας 24/4/2004 με ισχύ από 1/5/2004. Σημειώνεται ότι, στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν μη οικιακοί καταναλωτές μεγάλης κατανάλωσης όπως εργοστάσια κατασκευής τσιμέντου, μεγάλα ξενοδοχεία, μεγάλες βιομηχανίες κλπ.¹¹

Το υπόλοιπο 65% της αγοράς, αποτελείται από τους «μη επιλεγέντες πελάτες», δηλαδή από όλους τους οικιακούς και μη οικιακούς πελάτες, των οποίων η ετήσια κατανάλωση, δεν πληροί τα πιο πάνω κριτήρια και είναι υποχρεωμένοι να συνεχίσουν να τροφοδοτούνται από την ΑΗΚ.

Με το σύστημα συμψηφισμού, εισέρχονται νέοι ανταγωνιστές στην αγορά παραγωγής ηλεκτρισμού, εφόσον πλέον καταναλωτές (οικίες, τοπικές αρχές κλπ) θα παράγουν ηλεκτρισμό προς γενική κατανάλωση για τον οποίο θα λαμβάνουν σχετικό αντίτιμο. Με άλλα λόγια, οι οικιακοί πελάτες ενδέχεται να εξυπηρετούνται ουσιαστικά από την ΑΗΚ

¹¹ Ιστοσελίδα Διαχειριστή Δικτύου Μεταφοράς.

και τουλάχιστον όσον αφορά αυτούς ο συμψηφισμός θα εφαρμόζεται σε σχέση με την ΑΗΚ ως προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας, αν και η ΡΑΕΚ αναφέρει στην απόφαση της με αριθμό 963/2013 ότι «Θα πρέπει να είναι ξεκάθαρο στη σύμβαση που θα υπογραφεί με τους ενδιαφερόμενους πελάτες ότι ουδόλως επηρεάζεται το δικαίωμα του πελάτη για αλλαγή προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας όπως προνοείται στους Περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμους 112(Ι)/2003-211(Ι)/2012, Άρθρο 91(1)(γ).»

Επιπλέον, θα πρέπει να επισημανθεί και η παρουσία αυτοπαραγωγών οι οποίοι, μέσω των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας παράγουν ενέργεια για ίδια κατανάλωση.

Σε ό,τι αφορά το δίκτυο μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να σημειωθεί ότι η ΑΗΚ, λόγω και του μονοπωλίου που κατείχε για σειρά ετών, είχε την ευκαιρία να δημιουργήσει αυτά τα δίκτυα και να τα διαχειρίζεται για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επισημαίνεται ότι σε ό,τι αφορά το Δίκτυο Μεταφοράς, αυτό πλέον λειτουργεί υπό τον Διαχειριστή Συστήματος Μεταφοράς Κύπρου, ενώ το Δίκτυο Διανομής εξακολουθεί να λειτουργεί υπό την ΑΗΚ. Ως εκ τούτου, η ΑΗΚ εξακολουθεί να αποτελεί τον ιδιοκτήτη του δικτύου μεταφοράς και δικτύου διανομής ενώ εξακολουθεί να διαχειρίζεται το δίκτυο διανομής.

Σημειώνεται ότι το ενδιαφέρον σε ό,τι αφορά τουλάχιστον τις ευπαθείς ομάδες ήταν μειωμένο όπως δεικνύει και σχετική ανακοίνωση του ειδικού ταμείου ΑΠΕ και ΕΞΕ με την οποία παρατάθηκε ο χρόνος υποβολής αιτήσεων. Επίσης, η ΑΗΚ αν και ανακοίνωσε σχέδιο για 200 φωτοβολταϊκά συστήματα, οι αιτήσεις που έλαβε (αφαιρουμένων αυτών που αφορούσαν πρόσωπα που είχαν ήδη υποβάλει αίτηση με άλλες εταιρείες και αυτές που δεν ικανοποιούσαν τα τεχνικά κριτήρια) ανέρχονται σε 171.

Ως εκ των ανωτέρω και στη βάση των ενωπίον της στοιχείων, η Επιτροπή καταλήγει ότι οι σχετικές αγορές προϊόντων/υπηρεσιών οριοθετούνται ως εξής:

Α. Η αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία εμπεριέχει τις ακόλουθες διακριτές σχετικές αγορές προϊόντων/υπηρεσιών:

(α) την αγορά παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρισμού,

(β) την αγορά μεταφοράς ηλεκτρισμού,

(γ) την αγορά διανομής ηλεκτρισμού, και

(δ) την αγορά λιανικής πώλησης ηλεκτρισμού,

Β. Η αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΑΗΚ αποτελεί κάθετα ολοκληρωμένη επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται σε όλα τα επίπεδα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ήτοι στις σχετικές αγορές παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρισμού, αλλά και στις αγορές μεταφοράς, διανομής και λιανικής πώλησης ηλεκτρισμού.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της υπό εξέταση υπόθεσης, η ΑΗΚ δραστηριοποιήθηκε και στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων.

Περαιτέρω, τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ δραστηριοποιούνται μόνο στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων.

Σχετική γεωγραφική αγορά

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς,¹² η σχετική γεωγραφική αγορά καθορίζεται ως εξής:

«η γεωγραφική αγορά περιλαμβάνει την περιοχή όπου οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις συμμετέχουν στην προμήθεια προϊόντων ή υπηρεσιών και οι όροι του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές, διότι στις εν λόγω περιοχές οι όροι του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.».

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με πάγια νομολογία σε ενωσιακό επίπεδο, η σχετική γεωγραφική αγορά αντιστοιχεί στην περιοχή όπου οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην προσφορά και τη ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών και όπου οι συνθήκες του ανταγωνισμού είναι επαρκώς ομοιογενείς και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.¹³

Όσον αφορά την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και τις εμπειροχόμενες σε αυτή αγοράς παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρισμού, και μεταφοράς, διανομής και λιανικής πώλησης ηλεκτρισμού, η Επιτροπή σημειώνει ότι στις εν λόγω αγορές δραστηριοποιείται κυρίως η ΑΗΚ εντός της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας διατηρώντας μονοπωλιακή θέση.

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής όσον αφορά τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού. 97/C 372/03, παρ. 8.

¹³ Βλ. Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση C 27/76 United Brands Co and United Brands Continental Bv κατά της Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1978, σελ 207, παρ. 44, Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση αριθ. 247/86 Alsatel κατά Novasam Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1988, σελ 5987, παρ. 15, Απόφαση T-83/91 Tetra Pak κατά Επιτροπής, παρ. 91, T-128/98 παρ. 140.

Περαιτέρω, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία¹⁴ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αλλά και τα αποτελέσματα της σχετικής κλαδικής έρευνας στον τομέα της ενέργειας¹⁵, διαφαίνεται η τάση περιορισμού της σχετικής γεωγραφικής αγοράς σε εθνικό επίπεδο.

Συνεπώς, η Επιτροπή σημειώνει η ΑΗΚ δραστηριοποιείται στην προσφορά και ζήτηση των σχετικών προϊόντων ή υπηρεσιών μόνο εντός της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας, εντός της οποίας επικρατούν επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες του ανταγωνισμού και η οποία μπορεί να διακριθεί από γειτονικές κυρίως περιοχές διότι στις εν λόγω περιοχές οι συνθήκες του ανταγωνισμού διαφέρουν σημαντικά.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί ότι στην υπό εξέταση καταγγελία, η σχετική γεωγραφική αγορά που αντιστοιχεί στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και τις εμπειροχόμενες σε αυτή αγορές παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρισμού, και μεταφοράς, διανομής και λιανικής πώλησης ηλεκτρισμού, δύναται να ορισθεί η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Όσον αφορά την αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, η Επιτροπή σημειώνει ότι το αντικείμενο της καταγγελίας εστιάζεται στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών σε οικίες ή άλλου είδους κτιριακές εγκαταστάσεις πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας και άρα οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην Κύπρο, ενώ δεν διαφαίνεται να δέχονται ανταγωνιστικές πιέσεις από άλλες γειτονικές κυρίως αγορές. Σημειώνεται ότι όπως διαφαίνεται από το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου σε αυτή δραστηριοποιούνται τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή καταλήγει ότι στην υπό εξέταση καταγγελία, ως σχετική γεωγραφική αγορά που αντιστοιχεί στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών ορίζεται η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Έννομο Συμφέρον

Η σχετική νομοθεσία απαιτεί την ύπαρξη έννομου συμφέροντος για την νομιμοποίηση προσώπου να προβεί σε καταγγελία, δυνάμει του άρθρου 35 του Νόμου, το οποίο προνοεί ότι:

¹⁴ Βλ. ενδεικτικά Commission Decision of 14.4.2010 Case 39351 – Swedish Interconnectors; Commission Decision of 26.11.2008 Cases COMP/39.388 German Electricity Wholesale Market and COMP/39.389 German Electricity Balancing Market.

¹⁵ Βλ. COM(2006) 851 final COMMUNICATION FROM THE COMMISSION Inquiry pursuant to Article 17 of Regulation (EC) No 1/2003 into the European gas and electricity sectors (Final Report) {SEC(2006) 1724}.

35.(1) Σε καταγγελία παραβάσεων των διατάξεων των άρθρων 3 και/ή 6 του παρόντος Νόμου και/ή των Άρθρων 101 ΣΛΕΕ και/ή 102 ΣΛΕΕ, δικαιούται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο προς τούτου συμφέρον.

(2) Έννομο συμφέρον έχει αυτός που δύναται να αποδείξει ότι υπέστη ή υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να υποστεί αισθητή οικονομική βλάβη ή ότι τίθεται ή υπάρχει σοβαρός ή πιθανός κίνδυνος να τεθεί σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση, ως άμεσο αποτέλεσμα της παράβασης.¹⁶

Η νομολογία της Επιτροπής έχει αναγνωρίσει σε αρκετές περιπτώσεις την ύπαρξη εννόμου συμφέροντος σωματείων, συμβουλίων και άλλων επαγγελματικών οργανώσεων για υποβολή καταγγελιών για την προστασία των συμφερόντων των μελών τους, υπό την έννοια του άρθρου 35 του Νόμου, εφόσον έχουν το δικαίωμα εκπροσώπησης των συμφερόντων των μελών τους βάσει καταστατικού ή οιασδήποτε άλλης ρητής νομοθετικής πρόνοιας και υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να υποστούν βλάβη τα μέλη τους.¹⁷

Σύμφωνα με την απόφαση ΔΕΕ *Bureau Europeen des Medias de l'industrie Musicale*¹⁸, μια ένωση επιχειρήσεων δύναται να υποβάλει καταγγελία υπό την προϋπόθεση συνδρομής δύο σωρευτικών προϋποθέσεων: αφενός θα πρέπει να έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης των συμφερόντων των μελών της και αφετέρου η καταγγελλόμενη συμπεριφορά να είναι δυνατό να επηρεάσει αρνητικά τα συμφέροντα των μελών της με κίνδυνο να υποστούν βλάβη. Συνακόλουθα δεν χρειάζεται να αποδειχθεί ότι επηρεάζονται τα συμφέροντα του ίδιου του Συνδέσμου.

Σύμφωνα με το καταστατικό του ΣΕΑΠΕΚ, μέλη του Συνδέσμου μπορούν να είναι οποιαδήποτε εταιρεία ή οργανισμός που ασχολείται με τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ), που εργοδοτεί υπαλλήλους και μπορεί να γίνει μέλος αφού υποβάλει αίτηση. Ο ΣΕΑΠΕΚ έχει 68 μέλη.

Ο ΣΕΑΠΕΚ ισχυρίζεται ότι έχει ενεστώς έννομο συμφέρον να προβεί στην καταχώρηση της καταγγελίας εναντίον της ΑΗΚ εφόσον τα μέλη του επηρεάζονται άμεσα από

¹⁶ Σύμφωνα με τον περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμο αρ. 13(Ι)/2008 ως έχει τροποποιηθεί με τον περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού (Τροποητικός) Νόμος αρ. 41(Ι)/2014.

¹⁷ Απόφαση ΕΠΑ 71/2009, Καταγγελία της Παγκύπριας Ένωσης Πτυχιούχων Μεταφραστών και Διερμηνέων αναφορικά με το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού, παρ.9-11, Απόφαση επί της καταγγελίας του Παγκύπριου Συνδέσμου Ποδοσφαιριστών και των ποδοσφαιριστών Κώστα Μαλέκου και Άγγελου Ευθυμίου εναντίον της Κυπριακής Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου (ΚΟΠ) για παράβαση των άρθρων 4 του περί Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμου 207/89, ως έχει τροποποιηθεί (19/11/2008), Απόφαση ΕΠΑ 10/2011 Καταγγελία του Παγκύπριου Συνδέσμου Ξενοδόχων (ΠΑΣΥΞΕ) εναντίον της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) σε σχέση με τις διατιμήσεις ηλεκτρικού ρεύματος.

¹⁸ Υπόθεση T-114/92, *Bureau Europeen des Medias de l'industrie Musicale*, Συλλογή της Νομολογίας 1995 II-00147.

οποιαδήποτε απόφαση και/ ή ενέργεια της καταγγελλόμενης εταιρείας, συμπεριλαμβανομένης στην προκειμένη περίπτωση της ισχυριζόμενης παράβασης που αφορά στην εγκατάσταση 200 Φωτοβολταϊκών Συστημάτων Συμφηφισμού μετρήσεων (net metering).

Ο ΣΕΑΠΕΚ αναφέρει ότι αντιπροσωπεύει σχεδόν όλες τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην αγορά ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ) στην Κύπρο και είναι ενταγμένος στην Ομοσπονδία Εργοδοτών και Βιομηχάνων (ΟΕΒ). Τα μέλη του επηρεάζονται άμεσα από οποιαδήποτε απόφαση και/ή ενέργεια της ΑΗΚ, συμπεριλαμβανόμενης, στην προκειμένη περίπτωση, της ισχυριζόμενης παράβασης που αφορά στην εγκατάσταση 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων συμφηφισμού μετρήσεων (net metering). Ως εκ τούτου, τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ θεωρούν ότι έχουν έννομο συμφέρον να προβούν στην καταγγελία αυτή.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στην προκειμένη περίπτωση, ο ΣΕΑΠΕΚ αφενός αποτελεί Σύνδεσμο εγγεγραμμένο στην ΟΕΒ και αφετέρου, στο άρθρο 3 του Καταστατικού του Συνδέσμου, υπό τον τίτλο «Σκοποί του Συνδέσμου» προβλέπεται, μεταξύ άλλων, «η *προάσπιση και προβολή των συμφερόντων των μελών*».

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει ότι ο ΣΕΑΠΕΚ έχει έννομο συμφέρον να υποβάλει την καταγγελία καθότι ο εν λόγω Σύνδεσμος έχει το δικαίωμα εκπροσώπησης των συμφερόντων των μελών του συλλογικά, και υφίσταται δυνητικός κίνδυνος να υποστούν αυτά οικονομική βλάβη και/ή να τεθούν σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση.

Επιχείρηση

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου: «*επιχείρηση*» *περιλαμβάνει, κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του.*¹⁹

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής «ΔΕΕ») στην υπόθεση *Commission v Italy*²⁰, οικονομική δραστηριότητα ορίζεται ως η «*κάθε δραστηριότητα η οποία συνίσταται στην προσφορά αγαθών και στην παροχή υπηρεσιών*».

Ως εκ τούτου, ως «επιχείρηση» θεωρείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί οικονομικής ή εμπορικής φύσεως δραστηριότητες, ανεξάρτητα αν οι δραστηριότητες

¹⁹ Σύμφωνα με τον περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμο αρ. 13(Ι)/2008 ως έχει τροποποιηθεί με τον περί της Προστασίας του Ανταγωνισμού (Τροποποιητικός) Νόμος αρ. 41(Ι)/2014.

²⁰ Υπόθεση C-118/85 *Commission v Italy* ([1987] ECR, I-02599).

του είναι κερδοσκοπικές ή όχι, και περιλαμβάνει κάθε επιχείρηση ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου.

Σύμφωνα με νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, όταν επιχείρηση η οποία έχει το καθεστώς δημόσιας επιχείρησης, διαχειρίζεται τις δημόσιες εγκαταστάσεις τηλεπικοινωνιών και τις θέτει, έναντι καταβολής τελών, στη διάθεση των χρησιμοποιούντων, αποτελεί επιχειρηματική δραστηριότητα η οποία, ως εκ της φύσεώς της, υπόκειται στις υποχρεώσεις του άρθρου 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής η «ΣΛΕΕ»).

²¹

Η ΑΗΚ δραστηριοποιείται στην παραγωγή, διανομή και προμήθεια ηλεκτρισμού στην επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η ΑΗΚ στα πλαίσια αυτής της δραστηριοποίησης της δρα ως επιχείρηση, αφού διαχειρίζεται, παράγει, διανέμει και προμηθεύει ηλεκτρική ενέργεια έναντι καταβολής τέλους, και θέτει αυτήν στη διάθεση των καταναλωτών.

Επισημαίνεται ότι η ΑΗΚ δεν εξέφρασε σε οποιοδήποτε στάδιο την άποψη ότι η δραστηριοποίησή της στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας (παραγωγή, διανομή και προμήθεια) ή/ και η δραστηριοποίησή της μέσω του Σχεδίου Α της ΡΑΕΚ ημερομηνίας 4 Ιουλίου 2013, Κατηγορία 1, δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επιτροπή καταλήγει ότι με βάση τα ενώπιον της στοιχεία οι δραστηριότητες της ΑΗΚ αποτελούν οικονομικής φύσεως δραστηριότητες και συνεπώς η ΑΗΚ αποτελεί επιχείρηση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Νόμου.

Επιπλέον, η ΑΗΚ σε ό,τι αφορά τη δραστηριότητά της στην εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στα πλαίσια του Σχεδίου που ανακοίνωσε η ΡΑΕΚ στις 4 Ιουλίου 2013 δρα ως επιχείρηση. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την ανακοίνωση της ΡΑΕΚ.

Παραβάσεις του Νόμου

Άρθρο 6(1) του Νόμου

Για την εξέταση της καταγγελίας υπό το πρίσμα του άρθρου 6(1) του Νόμου, η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τη συγκεκριμένη νομοθετική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία:

²¹ Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στην υπόθεση 41/83, Ιταλία/Επιτροπή, Συλλογή 1985, σ 873, παράγραφοι 17-20.

«6(1) Απαγορεύεται η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης μιας ή περισσότερων επιχειρήσεων, που κατέχει ή κατέχουν δεσπόζουσα θέση στο σύνολο ή μέρος της εγχώριας αγοράς ενός προϊόντος, ιδιαίτερα εάν η πράξη αυτή έχει ως αποτέλεσμα ή ενδεχόμενο αποτέλεσμα -

(α) τον άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών αγοράς ή πώλησης ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής

(β) τον περιορισμό της παραγωγής ή της διάθεσης ή της τεχνολογικής ανάπτυξης, προς ζημιά των καταναλωτών

(γ) την εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές, με συνέπεια ορισμένες επιχειρήσεις να τίθενται σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση

(δ) την εξάρτηση της σύναψης συμφωνιών από την αποδοχή εκ μέρους των αντισυμβαλλόμενων πρόσθετων υποχρεώσεων, οι οποίες, εκ της φύσεώς τους ή σύμφωνα με τις εμπορικές συνήθειες, δεν έχουν σχέση με το αντικείμενο των συμφωνιών αυτών.»

Δεσπόζουσα Θέση

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου: ««δεσπόζουσα θέση», αναφορικά με επιχείρηση, σημαίνει τη θέση οικονομικής δύναμης που απολαμβάνει η επιχείρηση, που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και σε τελική ανάλυση ανεξάρτητα από τους καταναλωτές».

Σύμφωνα με τα νομολογία, η στοιχειοθέτηση δεσπόζουσας θέσης προϋποθέτει την κατοχή σημαντικού μεριδίου αγοράς και ταυτόχρονα την πραγματική και μονομερή δυνατότητα από μέρους της επιχείρησης επηρεασμού των όρων της αγοράς, ήτοι τη δυνατότητα παρεμπόδισης του αποτελεσματικού ανταγωνισμού.²² Ομοίως, στην υπόθεση *Continental Can*²³, το δικαστήριο όρισε τη δεσπόζουσα θέση ως τη δυνατότητα μιας επιχείρησης να λειτουργεί με πλήρη ανεξαρτησία στην αγορά, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τη συμπεριφορά άλλων ανταγωνιστών.²⁴

Συνεπώς, δεσπόζουσα θέση έχει μια επιχείρηση που απολαμβάνει οικονομική δύναμη που την καθιστά ικανή να παρακωλύει τη διατήρηση αποτελεσματικού ανταγωνισμού

²² Υπόθεση 85/76, *Hoffmann- La Roche & Co. AG v. Commission*, [1979] ECR 461, Υπόθεση 27/76, *United Brands*, Συλλ. Νομολ. 1978, 207.

²³ *Euroemballage Corpa and Continental Can Co Inc. v Commission*: 6/72 (known as *Continental Can case*), EE L 7/8-1-1972.

²⁴ Απόφαση Δικαστηρίου στην υπόθεση 322/81 *NV Nederlandsche Bande Industrie Michelin* κατά της Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας 1983, σελ 3461.

στη σχετική αγορά και της επιτρέπει να ενεργεί σε αισθητό βαθμό ανεξάρτητα από τους ανταγωνιστές και τους πελάτες της και, σε τελική ανάλυση, ανεξάρτητα από τους καταναλωτές. Η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, μπορεί να απορρέει από το συνδυασμό διαφόρων παραγόντων οι οποίοι από μόνοι τους δεν αποτελούν απαραίτητα επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη της, αλλά όταν συνδυάζονται μεταξύ τους, είναι δυνατό να οδηγούν στη δημιουργία δεσπόζουσας θέσης. Συνακόλουθα, η κατοχή ενός σημαντικά μεγάλου μεριδίου αγοράς από συγκεκριμένη επιχείρηση αποτελεί ενδεχομένως τη σοβαρότερη ένδειξη οικονομικής δύναμης, η οποία όμως δεν αποδεικνύει άνευ ετέρου την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αν δεν συνεξεταστεί με τους υπόλοιπους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη.²⁵

Όπως προκύπτει από τη νομολογία, βασικό στοιχείο της έννοιας της δεσπόζουσας θέσης, είναι η ύπαρξη οικονομικής ισχύος, η οποία παρέχει στη δεσπόζουσα επιχείρηση ευχέρεια ανεξάρτητης συμπεριφοράς, την αποδεδειγμένη δηλαδή από τους περιορισμούς που υπάρχουν σε μια ανταγωνιστική αγορά.

Η ύπαρξη της οικονομικής ισχύος μπορεί να απορρέει είτε μεμονωμένα από την ύπαρξη πολύ υψηλών μεριδίων αγοράς είτε από τον συνδυασμό διαφόρων παραγόντων. Οι εν λόγω παράγοντες παρότι εξεταζόμενοι μεμονωμένα ενδεχομένως να μην αποτελούν επαρκή ένδειξη για την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης, αλλά συνδυαζόμενοι μεταξύ τους οδηγούν στην στοιχειοθέτηση της ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης. Τέτοιοι σημαντικοί παράγοντες, εκτός του μεριδίου αγοράς, είναι και: (α) η ύπαρξη ανταγωνιστών στην ίδια σχετική αγορά και το μερίδιο αγοράς που κατέχουν, (β) το εύρος του φάσματος των προϊόντων που προσφέρουν οι ανταγωνιστές και η διαφοροποίηση προϊόντων/υπηρεσιών, (γ) η δυνατότητα πρόσβασης αλλά και επιβίωσης των νεοεισερχόμενων ανταγωνιστικών επιχειρήσεων,²⁶ (δ) οικονομίες κλίμακας και φάσματος, (ε) κάθετη ολοκλήρωση, (στ) ιδιαίτερα ανεπτυγμένα δίκτυα διανομής και πωλήσεων, (ζ) απουσία δυναμικού ανταγωνισμού, (η) φραγμοί στην επέκταση, (θ) απουσία αντισταθμιστικής αγοραστικής ισχύος, (ι) έλεγχος της υποδομής που δεν είναι εύκολο να αναπαραχθεί, και (ια) το μέγεθος της εμπλεκόμενης επιχείρησης, η γεωγραφική της παρουσία, οι οικονομικοί της πόροι, η ποικιλία των προϊόντων που προσφέρει.²⁷

²⁵ Συνεκδ. υποθέσεις T-24/93, T25/93, T26/93 και T28/93, Compagnie maritime belge transports SA και Compagnie maritime belge SA, Darfa-Lines A/S, Deutsche Afrika-Linien GmbH & Co and Nedlloyd Lijnen BV v. Commission of the European Communities.

²⁶ Απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση T-24/93, T25/93, T/26/93 και T/28/93 Campagne Maritime Belge Transports and others κατά της Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 1996, σελ II-01201.

²⁷ Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ανάλυση αγοράς και την εκτίμηση της σημαντικής ισχύος στην αγορά βάσει του κοινοτικού πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων για τα δίκτυα και τις υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, (2002/C 165/03).

Σύμφωνα με το ΔΕΕ στην υπόθεση Hoffmann-La Roche: «Εξάλλου, παρόλον ότι η σημασία των μεριδίων αγοράς μπορεί να είναι διαφορετική σε κάθε αγορά, μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένα ότι ιδιαίτερα σημαντικά μερίδια συνιστούν, από μόνα τους, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, απόδειξη της υπάρξεως δεσποζούσης θέσεως. Πράγματι η κατοχή ιδιαίτερα σημαντικού μεριδίου αγοράς θέτει την επιχείρηση που κατέχει το μερίδιο αυτό για συγκεκριμένη περίοδο, με τον όγκο παραγωγής και προσφοράς που αντιπροσωπεύει — χωρίς να μπορούν οι κάτοχοι αισθητά μικρότερων μεριδίων να ικανοποιήσουν γρήγορα τη ζήτηση που θα επιθυμούσε να εγκαταλείψει την επιχείρηση που κατέχει το πιο σημαντικό ποσοστό — σε θέση ισχύος που την καθιστά αναγκαστικό συμβαλλόμενο και, ήδη για το λόγο αυτό, της εξασφαλίζει, τουλάχιστον για τη διάρκεια σχετικά μεγάλων περιόδων, την ανεξαρτησία συμπεριφοράς που χαρακτηρίζει τη δεσπόζουσα θέση».²⁸

Σύμφωνα με τη νομολογία του ΔΕΕ, πολύ υψηλά μερίδια αγοράς, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, είναι αρκετά για την απόδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης. Μία επιχείρηση που διαθέτει πολύ υψηλό μερίδιο αγοράς για αρκετό χρονικό διάστημα βρίσκεται, λόγω του μεριδίου αυτού, σε κατάσταση ισχύος που την καθιστά υποχρεωτικό συνέταιρο και της εξασφαλίζει την ελευθερία συμπεριφοράς (freedom of action) έναντι των ανταγωνιστών που χαρακτηρίζει την επιχείρηση με δεσπόζουσα θέση.²⁹ Αντίθετα, όταν επιχείρηση δεν κατέχει μονοπωλιακή θέση στην αγορά αλλά κατέχει ένα ποσοστό της τάξεως του 40-50% (μερίδιο αγοράς), θεωρείται ότι αποτελεί μία αξιόπιστη αλλά όχι επαρκή ένδειξη ύπαρξης δεσπόζουσας θέσης και, επομένως, απαιτείται να ληφθούν υπόψη και άλλοι παράγοντες, προκειμένου να θεμελιωθεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης.³⁰

Επίσης, στην περίπτωση, που η υπόλοιπη αγορά είναι κατακερματισμένη σε πληθώρα ανταγωνιστών, τότε, ακόμα και με σχετικά μικρό ποσοστό αγοράς, μία επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί ως δεσπόζουσα, αφού κανένας εκ των ανταγωνιστών δεν κατέχει μερίδιο αγοράς αρκετό, ώστε να συνιστά απειλή για τη δεσπόζουσα επιχείρηση.³¹ Στην υπόθεση United Brands, θεωρήθηκε ότι η επιχείρηση United Brands που διέθετε ποσοστό 45% κατείχε δεσπόζουσα θέση στη σχετική αγορά, διότι, μεταξύ άλλων, είχε σχεδόν διπλάσιο ποσοστό από τον πλησιέστερο ανταγωνιστή της. Επίσης, στην υπόθεση *Michelin*³² θεωρήθηκε ότι το ποσοστό 57-65%, που κατείχε η εταιρεία Michelin

²⁸ Απόφαση Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, ό.π., σκέψη 41. Βλ. επίσης Απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Ιουλίου 1991, Akzo κατά Επιτροπής, C-62/86, Συλλογή 1991, σ. I-3359, σκέψη 60.

²⁹ Υπόθεση 85/76, Hoffmann-La Roche & Co. AG v. Commission, [1979] ECR 461.

³⁰ C-62/86, Akzo Chemie κατά Επιτροπής, παρ.60-61.

³¹ Υπόθεση 27/76 United Brands Company and United Brands Continental BV v Commission [1978] ECR 207, σκέψη 111.

³² Υπόθεση C-322/81, Michelin v. Commission, [1983] ECR 3461, παρ.52, 59. Ομοίως και σε T-219/99, British Airways κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρ.210-211, όπου σταθερά μερίδια αγοράς μεταξύ 40-45%

στη σχετική αγορά ήταν αρκετό για τη θεμελίωση δεσπόζουσας θέσης, μεταξύ άλλων, διότι οι ανταγωνιστές διέθεταν καθένας ποσοστά 4-8% της σχετικής αγοράς.

Στις περιπτώσεις όπου το μερίδιο αγοράς είναι μικρότερο του 50%, είναι πιθανό να διαπιστωθεί η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης, λαμβάνοντας υπόψη τη διάρθρωση της αγοράς και τα μερίδια των επιχειρήσεων/ανταγωνιστών. Όταν υπάρχουν πολλές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε συγκεκριμένη αγορά που είναι κατακερματισμένη σε πληθώρα ανταγωνιστών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι ακόμα και ένα μερίδιο αγοράς της τάξεως του 20-40%, μπορεί να συνιστά δεσπόζουσα θέση.³³ Όταν όμως το μερίδιο αγοράς είναι κάτω του 50% από μόνο του, αυτό δεν τεκμηριώνει την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι η καταγγελλόμενη ΑΗΚ είναι η μόνη επιχείρηση που δραστηριοποιείται εντός της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και στις εμπειροχόμενες σε αυτή αγορές παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρισμού, και μεταφοράς, διανομής και λιανικής πώλησης ηλεκτρισμού. Ως εκ τούτου, δεδομένης της μονοπωλιακής θέσης της ΑΗΚ στις υπό αναφορά αγορές, δεν απαιτείται οποιαδήποτε περαιτέρω εξέταση καθώς η ΑΗΚ κατέχει προφανώς δεσπόζουσα θέση.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ΑΗΚ εν προκειμένω και για σκοπούς εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 6(1) του Νόμου, κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας καθώς και στις εμπειροχόμενες σε αυτή αγορές παραγωγής και χονδρικής προμήθειας ηλεκτρισμού, και μεταφοράς, διανομής και λιανικής πώλησης ηλεκτρισμού.

Σε σχέση με την αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών, η Επιτροπή σημειώνει ότι η ΑΗΚ δραστηριοποιήθηκε πρώτη φορά στον εν λόγω τομέα στα πλαίσια του σχετικού Σχεδίου της ΡΑΕΚ για επιχορήγηση 2000 φωτοβολταϊκών συστημάτων με σκοπό την προμήθεια 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων σε ευπαθείς ομάδες. Συνεπακόλουθα, λόγω αυτού του γεγονότος καθώς και με βάση το περιεχόμενο του διοικητικού φακέλου, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ΑΗΚ δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών στην Κυπριακή Δημοκρατία, διότι μέχρι την έκδοση του σχεδίου της ΡΑΕΚ, δεν δραστηριοποιείτο σε αυτήν. Στο πλαίσιο του σχετικού Σχεδίου επιχορήγησης επεξεργάστηκε σχέδιο για εγκατάσταση 200 συστημάτων ισχύος 3kw σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες καταναλωτών.

της εταιρείας British Airways θεωρήθηκε ότι αποτελούσε άκρως σημαντική ένδειξη για τη θεμελίωση της δεσπόζουσας θέσης.

³³ 10^η Ετήσια Έκθεση της Επιτροπής για τον Ανταγωνισμό.

Κατάχρηση Δεσπόζουσας Θέσης

Άρθρο 6(1)(α)

Σύμφωνα με τον Νόμο καθώς και με την πάγια νομολογία του ΔΕΕ, η κατοχή δεσπόζουσας θέσης δεν είναι καθαυτή παράνομη. Κάτι τέτοιο θα ήταν παράδοξο αφού θα τιμωρούσε ουσιαστικά κάθε επιτυχημένη επιχείρηση. Μόνο η κατάχρηση της δεσπόζουσας αυτής θέσης στη σχετική αγορά μπορεί να οδηγήσει σε παράβαση του Νόμου. Οι καταγγελλόμενες ως καταχρηστικές πράξεις εξετάζονται πιο κάτω.

Με βάση την ενωσιακή νομολογία σε θέματα ανταγωνισμού, η ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης μιας επιχείρησης δεν απαγορεύεται· αυτό που βασικά απαγορεύεται είναι η καταχρηστική εκμετάλλευση αυτής της θέσεως.

Σύμφωνα πάντα με την νομολογία του ΔΕΕ και τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κατάχρηση συνδέεται με τη συμπεριφορά της δεσπόζουσας επιχείρησης που επιδρά στη δομή της αγοράς, αποδυναμώνοντας τον ήδη ασθενή ανταγωνισμό, με τη χρήση μεθόδων που δεν αρμόζουν σε καθεστώς υγιούς ανταγωνισμού.³⁴ Σημειώνεται επίσης, το λεκτικό του ΔΕΕ, όπου οι επιχειρήσεις με δεσπόζουσα θέση στην αγορά ενός προϊόντος έχουν «special responsibility» (ιδιαίτερη ευθύνη), πράγμα που τις κάνει ακόμα πιο υπεύθυνες σε περίπτωση παραβίασης του Νόμου.³⁵

Στη δε υπόθεση *Tetra Pak International SA*,³⁶ η ιδιαίτερη ευθύνη επεκτείνεται ώστε το άρθρο 102 (πρώην 82) της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΣΛΕΕ»), το αντίστοιχο 6(1) του Νόμου, να εφαρμόζεται και να απαγορεύει κάθε συμπεριφορά επιχειρήσεως, η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση, ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού που υφίσταται ακόμη σε μια αγορά όπου, λόγω ακριβώς της παρουσίας αυτής της επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος. Το Δικαστήριο ανέφερε τα εξής: «*Επομένως, για να καθοριστούν οι προϋποθέσεις αυτές, πρέπει να ερμηνευθεί το άρθρο 86 της Συνθήκης βάσει του αντικειμένου του και του σκοπού του, όπως διευκρινίστηκαν από το Δικαστήριο, το οποίο έκρινε, με την προπαρατεθείσα απόφαση του Michelin κατά Επιτροπής (σκέψη 57), ότι το άρθρο αυτό επιρρίπτει σε επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση, ανεξάρτητα από τους λόγους μιας τέτοιας θέσεως, την ιδιαίτερη ευθύνη να μη θίγει με τη συμπεριφορά της την άσκηση πραγματικού και ανόθευτου ανταγωνισμού στην κοινή αγορά, σύμφωνα με τον γενικό σκοπό του άρθρου 3, στοιχείο στ', της Συνθήκης όπως ίσχυε την εποχή εκείνη. Εμπίπτει έτσι στο πεδίο εφαρμογής του*

³⁴ Υπόθεση 62/86, Akzo Chemie κατά Επιτροπής, [1991] Συλλογή της Νομολογίας 1991 I-03359,, παρ.60-61.

³⁵ Υπόθεση C-322/81, Michelin v. Commission, [1983] ECR 3461, παρ.52, 59.

³⁶ Υπόθεση T-83/91, Tetra Pak International SA v. Commission [1994] ECR II-755, παρά. 114.

άρθρου 86 κάθε συμπεριφορά επιχειρήσεως που κατέχει δεσπόζουσα θέση ικανή να εμποδίσει τη διατήρηση ή την ανάπτυξη του ανταγωνισμού που υφίσταται ακόμη σε μια αγορά όπου, λόγω ακριβώς της παρουσίας αυτής της επιχειρήσεως, ο ανταγωνισμός είναι ήδη εξασθενημένος (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση *Hoffmann-La Roche* κατά Επιτροπής, σκέψη 91).»

Στο σημείο αυτό η Επιτροπή επισημαίνει ότι η νομολογία έχει καταδείξει ότι η κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης σε μια αγορά μπορεί να καταδικαστεί λόγω των αποτελεσμάτων που παράγει σε μια άλλη αγορά. Αναλυτικότερα, το ΔΕΕ στην υπόθεση **British Airways plc** ανέφερε τα εξής³⁷:

«127 Η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως που γίνεται στην τομεακή αγορά όπου υπάρχει η δεσπόζουσα θέση αλλά της οποίας τα αποτελέσματα γίνονται αισθητά σε χωριστή αγορά όπου η ενδιαφερόμενη επιχείρηση δεν κατέχει δεσπόζουσα θέση μπορεί να εμπίπτει στο άρθρο 82 ΕΚ εφόσον αυτή η χωριστή αγορά είναι επαρκώς συναφής με την πρώτη (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, *Istituto Chemioterapico Italiano* και *Commercial Solvents* κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 22, και της 3ης Οκτωβρίου 1985, 311/84, *CBEM*, Συλλογή 1985, σ. 3261, σκέψη 26).

[...]

130 Οι υπηρεσίες που πωλούν έτσι στους επιβάτες οι αεροπορικές εταιρίες μέσω των ταξιδιωτικών πρακτόρων του Ηνωμένου Βασιλείου αποτελούνται από τις υπηρεσίες αερομεταφορών στις τακτικές πτήσεις τις οποίες οι εταιρίες διασφαλίζουν από και προς τα βρετανικά αεροδρόμια.

[...]

132 Επομένως, υπάρχει αδιαμφισβήτητη σχέση συναφείας μεταξύ, αφενός, των υπηρεσιών πρακτορείων αεροπορικών ταξιδίων που παρέχουν στις αεροπορικές εταιρίες οι πράκτορες του Ηνωμένου Βασιλείου και, αφετέρου, των υπηρεσιών αερομεταφορών που διασφαλίζουν οι εταιρίες αυτές στις βρετανικές αγορές αερομεταφορών που αποτελούνται από τις αεροπορικές γραμμές από και προς τα αεροδρόμια του Ηνωμένου Βασιλείου.» (δική μας η υπογράμμιση)

Κατά το ίδιο τρόπο, το ΔΕΕ στη υπόθεση *Aéroports de Paris* έκρινε ως ακολούθως³⁸:

³⁷ Υπόθεση T-219/99, *British Airways plc* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, [2003], Συλλογή της Νομολογίας II-05917, σκέψεις 127, 130, 132.

³⁸ Υπόθεση T-128/98, *Aéroports de Paris* κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή της Νομολογίας του Δικαστηρίου 2000 σελίδα II-03929, σκέψεις 164-165.

«164 Το επιχείρημα αυτό στερείται παντός νομικού ερείσματος. Πράγματι, το Δικαστήριο υπενθύμισε σαφέστατα στην προπαρατεθείσα απόφασή του της 14ης Νοεμβρίου 1996, Tetra Pak κατά Επιτροπής (σκέψη 25), ότι οι προπαρατεθείσες αποφάσεις Istituto chemioterapico italiano et Commercial Solvents κατά Επιτροπής και CBEM παρέχουν παραδείγματα καταχρηστικών εκμεταλλεύσεων που παράγουν αποτελέσματα σε άλλες αγορές εκτός των αγορών στις οποίες υπάρχει δεσπόμενη θέση. Δεν υφίσταται επιπλέον καμία αμφιβολία ότι η κατάχρηση δεσπόμενης θέσεως σε μια αγορά μπορεί να καταδικαστεί λόγω των αποτελεσμάτων που παράγει σε μια άλλη αγορά. Μόνο στη διαφορετική περίπτωση όπου η κατάχρηση πραγματοποιείται σε αγορά άλλη από την αγορά στην οποία υπάρχει δεσπόμενη θέση το άρθρο 86 της Συνθήκης είναι ανεφάρμοστο, εκτός αν συντρέχουν ειδικές περιστάσεις (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 1996, Tetra Pak κατά Επιτροπής, σκέψη 27).

165 Εν προκειμένω, ακόμη και αν η κολαζόμενη στην προσβαλλόμενη απόφαση συμπεριφορά της ADP, δηλαδή η εφαρμογή άνισων τελών, παράγει αποτελέσματα στην αγορά υπηρεσιών εδάφους και, εμμέσως, στην αγορά των αεροπορικών μεταφορών, παρ' όλ' αυτά βρίσκεται στην αγορά διαχείρισεως αερολιμένων όπου η ADP κατέχει δεσπόμενη θέση. Επιπλέον, όταν η επιχείρηση-αποδέκτης της υπηρεσίας βρίσκεται σε αγορά διαφορετική από εκείνη στην οποία είναι παρών ο παρέχων την υπηρεσία, οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 86 της Συνθήκης πληρούνται, εφόσον ο αποδέκτης βρίσκεται σε θέση οικονομικής εξαρτήσεως από τον φορέα παροχής της υπηρεσίας, λόγω της δεσπόμενης θέσεως που καταλαμβάνει ο τελευταίος, χωρίς να είναι απαραίτητη η παρουσία αμοτέρων στην ίδια αγορά. Αρκεί ότι η παροχή υπηρεσιών που προτείνεται από τον προσφέροντα είναι απαραίτητη για την άσκηση της ίδιας της δραστηριότητας του αποδέκτη.» (δική μας υπογράμμιση)

Ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι υπάρχει συσχέτιση της υπερδεσπόμενης θέσης που κατέχει η ΑΗΚ στη σχετική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, με την αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, στην οποία δραστηριοποιείται ο ΣΕΑΠΕΚ και ότι περαιτέρω, η συμπεριφορά της καταγγελλόμενης παράγει αποτελέσματα στην αγορά που δραστηριοποιείται ο καταγγέλλων, παρόλο που η δεσπόμενη της θέση δεν βρίσκεται στη συγκεκριμένη αγορά, αλλά στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Σχετικά με τους ανωτέρω ισχυρισμούς, η Επιτροπή σημειώνει ότι δεν φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση της δεσπόμενης θέσης που κατέχει η ΑΗΚ στη σχετική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας με την αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων. Η Επιτροπή σημειώνει ότι η θέση του ΣΕΑΠΕΚ ότι η συμπεριφορά της καταγγελλόμενης παράγει αποτελέσματα στην αγορά που δραστηριοποιείται ο καταγγέλλων δεν ευσταθεί, διότι εν προκειμένω ο καταγγέλλων δεν βρίσκεται σε θέση

οικονομικής εξάρτησης από την ΑΗΚ, ως φορέα παροχής υπηρεσίας, όπως απαιτείται από τη νομολογία.

Σημειώνεται ότι, παρά το γεγονός ότι τα φωτοβολταϊκά συστήματα χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ηλεκτρισμού, η όποια σχέση δημιουργείται μεταξύ ΑΗΚ και φωτοβολταϊκών συστημάτων είναι ότι ο καταναλωτής προσέρχεται σε συμφωνία με την ΑΗΚ για εγκατάσταση και συμψηφισμό της παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στη βάση συγκεκριμένων Σχεδίων που εξαγγέλλονται. Ως εκ τούτου, η αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων δεν φαίνεται να είναι επαρκώς συναφής με την αγορά παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας αφού οι δύο αγορές είναι μεταξύ τους διακριτές και ανεξάρτητες. Σύμφωνα με την ως άνω νομολογία, όταν η επιχείρηση-αποδέκτης της υπηρεσίας βρίσκεται σε αγορά διαφορετική από εκείνη στην οποία είναι παρών ο παρέχων την υπηρεσία, οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 102 της Συνθήκης πληρούνται, εφόσον ο αποδέκτης βρίσκεται σε θέση οικονομικής εξαρτήσεως από τον φορέα παροχής της υπηρεσίας, λόγω της δεσπόζουσας θέσεως που καταλαμβάνει ο τελευταίος, χωρίς να είναι απαραίτητη η παρουσία αμφοτέρων στην ίδια αγορά. Αρκεί ότι η παροχή υπηρεσιών που προτείνεται από τον προσφέροντα είναι απαραίτητη για την άσκηση της ίδιας της δραστηριότητας του αποδέκτη. Στην παρούσα υπόθεση, οι εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ δεν βρίσκονται σε σχέση οικονομικής εξάρτησης από την ΑΗΚ όσον αφορά την προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, ούτε εξαρτούν την εν λόγω δραστηριοποίησή τους από την ΑΗΚ.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, η καταγγελλόμενη δεν φαίνεται να δραστηριοποιείται στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, πέραν της μεμονωμένης και περιορισμένης παρουσίας που είχε στα πλαίσια του επίμαχου Σχεδίου. Η μοναδική της παρουσία στην εν λόγω αγορά, ήταν ιδιάζουσα, καθορισμένη και περιορισμένη και έγινε αποκλειστικά στα πλαίσια του σχεδίου συμψηφισμού μετρήσεων, ως καθαρά άσκηση κοινωνικής πολιτικής, υπό την πλήρη και διαρκή επίβλεψη της ΡΑΕΚ και αφορούσε, όπως αναφέρθηκε, τον περιορισμένο και προκαθορισμένο αριθμό των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων σε καταναλωτές που ανήκαν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες.

Καταρχήν, πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι, η ΑΗΚ, τόσο στο πλαίσιο του εν λόγω Σχεδίου, όσο και γενικότερα, δεν δραστηριοποιήθηκε η ίδια στον τομέα της εισαγωγής φωτοβολταϊκών συστημάτων με σκοπό την προμήθειά τους. Αντίθετα, για να προμηθευτεί η ίδια τα φωτοβολταϊκά συστήματα που χρειαζόταν για την υλοποίηση του Σχεδίου, η ΑΗΚ προκήρυξε δύο δημόσιους διαγωνισμούς που αφορούσαν την προμήθεια των φωτοβολταϊκών στα πλαίσια του Σχεδίου. Το γεγονός αυτό αποτελεί ένδειξη της απουσίας από μέρους της ΑΗΚ επιχειρηματικού πλάνου για

δραστηριοποίηση στον τομέα της προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, μέσω της δραστηριότητάς της στα πλαίσια του υπό αναφορά Σχεδίου. Δηλαδή, δεν διαφαίνεται από τα στοιχεία της παρούσας υπόθεσης, η ΑΗΚ να χρησιμοποίησε το σχέδιο προμήθειας και εγκατάστασης των 200 Φ/Β συστημάτων, ως έμπρακτο βήμα διείσδυσης της στον τομέα της εμπορίας των Φ/Β συστημάτων. Η ΑΗΚ δεν προέβη, είτε γενικά, είτε έστω στα περιορισμένα πλαίσια του εν λόγω Σχεδίου, σε οποιαδήποτε διαβήματα για να καταστεί η ίδια εισαγωγέας και να ασχοληθεί με την απευθείας εισαγωγή από την ίδια των φωτοβολταϊκών που θα εγκαθιστούσε. Από τη δράση της ΑΗΚ δεν προκύπτει μόνιμη επιχειρηματική δραστηριοποίηση της στην εισαγωγή και προμήθεια φωτοβολταϊκών, όπως αναλόγως γίνεται από τις εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ. Η Επιτροπή παρά ταύτα σημειώνει ότι στην προκειμένη περίπτωση επενέβη η ΡΑΕΚ η οποία με σχετική απόφασή της επέβαλε προϋποθέσεις για την τυχόν δραστηριοποίηση της ΑΗΚ στον εν λόγω τομέα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του διοικητικού φακέλου, δεν προκύπτει από μέρους της ΑΗΚ οποιοδήποτε σοβαρός σχεδιασμός και κάποια επένδυση που να δεικνύουν οποιαδήποτε πρόθεσή της ούτε πραγματοποιήθηκε είσοδος στην αγορά της προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών κατά τον χρόνο υποβολής της υπό εξέταση καταγγελίας και αφήνουν την υπό κρίση δραστηριοποίησή της να αποτελεί μια μεμονωμένη και περιορισμένη κίνηση.

Αξιοσημείωτο επίσης, είναι εν προκειμένω, το γεγονός ότι στους εν λόγω δημόσιους διαγωνισμούς που προκήρυξε η ΑΗΚ, μπορούσαν και έλαβαν μέρος και εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ, ο ένας εκ των οποίων διαγωνισμών μάλιστα, κατακυρώθηκε σε εταιρεία μέλος του καταγγέλλοντα. Το γεγονός ότι η ΑΗΚ για την προμήθεια των φωτοβολταϊκών συστημάτων στα πλαίσια του Σχεδίου, απευθύνθηκε μέσω των δημόσιων διαγωνισμών και προς τις εταιρείες (μέλη του ΣΕΑΠΕΚ) που εισάγουν τα φωτοβολταϊκά από το εξωτερικό και τα προμηθεύουν στην κυπριακή αγορά, θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένδειξη απουσίας ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ των μερών. Επιπλέον, αν η ΑΗΚ επιθυμούσε να εισέλθει, με την υπό κρίση δραστηριοποίησή της, στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών, θα προέβαινε σε διαβήματα ώστε να εισάγει η ίδια τα φωτοβολταϊκά για τον εαυτό της ή έστω θα απέκλειε τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ από το να λάβουν μέρος στους διαγωνισμούς, διότι θα τους θεωρούσε ανταγωνιστές της.

Στην Απόφασή της η ΡΑΕΚ με Αρ. 963/2013, που αφορούσε την επιστολή της ΑΗΚ ημερομηνίας 26/09/2013, με την οποία αναλυόταν η πρότασή της σχετικά με την εγκατάσταση των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων που ανήκουν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, η ΡΑΕΚ τόνισε προς την ΑΗΚ ότι οποιαδήποτε

μελλοντική ενασχόλησή της με παρόμοια σχέδια θα γίνεται μόνο εφόσον εντάσσεται στα πλαίσια της επίσημης κυβερνητικής πολιτικής, γεγονός που δεικνύει ότι η επίμαχη δραστηριοποίηση της ΑΗΚ στην αγορά των φωτοβολταϊκών έγινε αποκλειστικά και μόνο στη βάση του ειρημένου Σχεδίου. Η ίδια η ΡΑΕΚ, από τα όσα κατέγραψε στην εν λόγω απόφασή της με Αρ. 963/2013, φαίνεται ότι αντιμετώπισε την ενέργεια της ΑΗΚ ως μια μεμονωμένη κίνηση, η οποία είχε πολύ μικρή έκταση (μόνο 200 φωτοβολταϊκά) και η οποία έγινε στα πλαίσια άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

Συγκεκριμένα, ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, ασκώντας τις εξουσίες που του παρέχονται δυνάμει των άρθρων 93(5) και 94(3) των περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμων του 2003 έως 2012, εκδίδει κατά καιρούς διατάγματα για τον Καθορισμό Μέτρων Αντιμετώπισης της Ενεργειακής Φτώχειας και Προστασίας των Κατηγοριών Ευάλωτων Καταναλωτών. Στα πλαίσια της ανωτέρω κανονιστικής εξουσία που παρέχεται στον Υπουργό, εξέδωσε την ΚΔΠ 218/2013. Σύμφωνα με τον Κανονισμό 5:

«Δυνάμει του παρόντος Διατάγματος καθορίζονται τα κάτωθι μέτρα για την προστασία των ευάλωτων καταναλωτών και για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας σύμφωνα με τα εδάφια (4) και (6) του άρθρου 93, και το εδάφιο (2) του άρθρου 94 του Νόμου:

(α) την συμπερίληψη των κατηγοριών ευάλωτων καταναλωτών που προβλέπονται στην παράγραφο 4(1)(δ) και 4(1)(ε) στην ειδική διατίμηση για τις πολύτεκνες και δυσπραγούσες οικογένειες με Κώδικα 08, όπως καθορίζεται σε σχετική Απόφαση του Υπουργού για επιβολή Υποχρεώσεων Δημόσιας Ωφέλειας, σύμφωνα με το άρθρο 89 και 90(5) του Νόμου, όπως αυτή εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

(β) Την παροχή οικονομικών κινήτρων στις κατηγορίες ευάλωτων καταναλωτών που προβλέπονται στην παράγραφο 4(1)(α) μέχρι 4(1)(ζ) μέσω της συμμετοχής τους σε Σχέδιο για εγκατάσταση οικιακού φωτοβολταϊκού συστήματος δυναμικότητας μέχρι 3kW με τη μέθοδο συμψηφισμού μετρήσεων παραγόμενης και καταναλισκόμενης ηλεκτρικής ενέργειας, όπως αυτό τροποποιείται ή αντικαθίσταται σύμφωνα με τις εκάστοτε Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου.»

Επίσης, ο Υπουργός, με βάση το άρθρο 89 του περί Ρύθμισης της Αγοράς Ηλεκτρισμού Νόμου του 2003, ως έχει τροποποιηθεί μέχρι σήμερα, με απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, δύναται μετά από διαβούλευσή του με τη ΡΑΕΚ να δίδει Οδηγίες στη ΡΑΕΚ, να επιβάλλει, σε οποιοδήποτε κάτοχο άδειας, Υποχρεώσεις Δημόσιας Ωφέλειας, οι οποίες δυνατόν να περιλαμβάνουν υποχρεώσεις αναφορικά με τη διασφάλιση της παροχής ηλεκτρικής

ενέργειας, την κανονικότητα, ποιότητα και τιμή της παροχής ηλεκτρισμού, την ενέργεια από Ανανεώσιμες Πηγές, κ.τ.λ. Με την Κ.Δ.Π. 223/2013, ο Υπουργός έδωσε ανάλογες Οδηγίες στη ΡΑΕΚ όπως επιβάλλει σε όλους τους κατόχους αδειών προμήθειας ηλεκτρισμού, Υποχρεώσεις Δημόσιας Ωφέλειας. Η ΡΑΕΚ ακολουθώντας τις Οδηγίες που έλαβε από τον Υπουργό, έπραξε αναλόγως, επιβάλλοντας σε όλους τους κατόχους Άδειας Προμήθειας Ηλεκτρισμού Υποχρεώσεις Δημόσιας Ωφέλειας.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της ΑΗΚ, η δραστηριοποίηση της έγινε στον τομέα της προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, στα πλαίσια του Σχεδίου και δικαιολογείται αντικειμενικά. Συγκεκριμένα, στο Δελτίο Τύπου ημερομηνίας 13/09/2013, που εξέδωσε η ΑΗΚ, σχετικά με την Εγκατάσταση Φωτοβολταϊκών Συστημάτων σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες οικιακών καταναλωτών, γίνεται σαφής αναφορά στην κοινωνική διάσταση που είχε η συγκεκριμένη δραστηριοποίησή της: *«Η προσπάθεια της ΑΗΚ εμπίπτει στα πλαίσια της κοινωνικής της προσφοράς και θα απευθύνεται αποκλειστικά σε ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες οικιακών καταναλωτών (Διατίμηση 08), αναγνωρίζοντας ότι οι εν λόγω καταναλωτές αντιμετωπίζουν τις πλέον δυσχερείς οικονομικές συνθήκες.»*

«Επίσης ενημερώνεται το κοινό ότι στα πλαίσια της συνολικής προσπάθειας της ΑΗΚ για αποτελεσματική προώθηση των αποφάσεων και πολιτικής του Κράτους για αντιμετώπιση της κρίσης, η ΑΗΚ υπό την ιδιότητα του Διαχειριστή Συστήματος Διανομής έχει αναλάβει την παραλαβή, εξέταση και έγκριση των αιτήσεων για συστήματα συμψηφισμού μετρήσεων. Για το σκοπό αυτό έχουν καταρτιστεί διαδικασίες και μηχανισμοί που έχουν κοινοποιηθεί και εγκριθεί από τη ΡΑΕΚ».

Σε μεταγενέστερο Δελτίο Τύπου, ημερομηνίας 30/09/2013, που εξέδωσε η ΑΗΚ αναφέρθηκε ότι: *«Το Πρόγραμμα αυτό εντάσσεται στο διευρυμένο Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της ΑΗΚ και στόχο έχει να βοηθήσει τις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού στην αποπληρωμή του σχετικού κόστους που η εγκατάσταση ενός τέτοιου συστήματος συνεπάγεται.»*

Στην απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΑΗΚ ημερομηνίας 30/4/2013, κατά την οποία εγκρίθηκε ομόφωνα η εισήγηση της Υπηρεσίας για την εμπλοκή της ΑΗΚ στην προμήθεια και εγκατάσταση των 200 φωτοβολταϊκών, γίνονται σαφείς σχετικές αναφορές: *«Καταλήγοντας ο κ. Πατσαλής είπε ότι η υλοποίηση της πρότασης, δεν θα ενισχύσει με οποιοδήποτε τρόπο τα οικονομικά της ΑΗΚ, αλλά υποβάλλεται ως μέτρο κοινωνικής αλληλεγγύης προς όφελος των ευάλωτων κοινωνικών καταναλωτών.»*

Ακόμα,

«Ο κ. Σιάλαρος αναφέρθηκε στη διαχρονική άσκηση εκ μέρους της ΑΗΚ κοινωνικού έργου που τα τελευταία χρόνια παράλο που επιφορτιζόταν το ανάλογο κόστος, τύγχανε επικριτικών σχολίων, όπως για παράδειγμα την Αγροτική Πολιτική και τη Διατίμηση 08.».

Επίσης,

«Ο Πρόεδρος ανέφερε ότι η ΑΗΚ, ως κοινωφελής Οργανισμός, έχει κοινωνική εταιρική ευθύνη».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της για τις Υπηρεσίες Κοινής Ωφελείας αναφέροντας και επεξηγώντας το ρόλο και την έννοια των υπηρεσιών κοινής ωφέλειας συμπεριλαμβάνει σε αυτές και τις υπηρεσίες για την ενέργεια, σημειώνοντας ότι οι υπηρεσίες αυτές διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση κοινωνικής οικονομικής και εδαφικής συνοχής ανά την Ένωση και έχουν ζωτική σημασία για τη βιώσιμη ανάπτυξη της ΕΕ από πλευράς υψηλότερων επιπέδων απασχόλησης, κοινωνικής ένταξης, οικονομικής ανάπτυξης και ποιότητας περιβάλλοντος.³⁹

Σημειώνεται επίσης, η υπόθεση *Ciscal*⁴⁰ όπου το ΔΕΕ αποφάνθηκε ότι η δραστηριότητα ιδιωτικής ασφαλιστικής εταιρείας, η οποία είχε καθοριστεί με νόμο ως υπεύθυνη για τη διαχείριση ασφαλίσεως κατά των εργατικών ατυχημάτων συνιστούσε αποστολή αποκλειστικά κοινωνικού χαρακτήρα και δεν αποτελούσε επιχειρηματική δραστηριότητα.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι, ο ευρύτερος τομέας της ενέργειας δύναται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση κοινωνικής και οικονομικής συνοχής.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σε κάθε περίπτωση, δεν θα μπορούσε ούτως η αλλιώς να γινόταν λόγος για διασταυρούμενη επιδότηση των δραστηριοτήτων που προσέφερε η καταγγελλόμενη στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης των φωτοβολταϊκών συστημάτων. Η παραχώρηση ευκολιών πληρωμής από την καταγγελλόμενη, μόνο ως άσκηση κοινωνικής πολιτικής μπορεί να ιδωθεί, αφ' ης στιγμής δεν συνεπαγόταν τη χορήγηση οποιουδήποτε οικονομικού οφέλους υπέρ της ΑΗΚ. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι η ΠΑΕΚ στην Απόφασή της Αρ. 963/2013, υπέδειξε προς την ΑΗΚ ότι *«Θα υπάρχει αυστηρός και διαφανής διαχωρισμός των λογαριασμών της δραστηριότητας αυτής και το οποιοδήποτε κόστος για την υλοποίηση του σχεδίου θα καταχωρείται ξεχωριστά από τα λογιστικά κόστη των τεσσάρων (4) βασικών δραστηριοτήτων της ΑΗΚ*

³⁹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή Περιφερειών, Υπηρεσίες γενικού συμφέροντος, περιλαμβανομένων των κοινωνικών υπηρεσιών γενικού συμφέροντος: Μια νέα ευρωπαϊκή δέσμευση, COM(2007) 724 τελικό.

⁴⁰ Υπόθεση C-218/2000, *Ciscal*, [2002], ECR 691 (σκέψεις 45, 46).

ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση επιδότηση του σχεδίου, καθώς και η επιβάρυνση με οποιοδήποτε τρόπο των καταναλωτών της ΑΗΚ μέσω των διατιμήσεων.».

Συνεπώς, φαίνεται ότι η συγκεκριμένη δραστηριοποίηση της ΑΗΚ, στην αγορά της προμήθειας και εγκατάστασης των φωτοβολταϊκών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης που έχει στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, μιας και καμία πρακτική της ΑΗΚ στα πλαίσια της πιο πάνω δραστηριοποίησης δεν αποτελεί άμεσο ή έμμεσο καθορισμό αθέμιτων τιμών ή άλλων μη θεμιτών υπό τις περιστάσεις όρων συναλλαγής, που να μπορεί να στοιχειοθετήσει παράβαση του Άρθρου 6(1)(α) του Νόμου.

Από τα όσα αναλύθηκαν και από το σύνολο του διοικητικού φακέλου, φαίνεται ότι η δραστηριοποίηση της ΑΗΚ στο τομέα των φωτοβολταϊκών υπήρξε μεμονωμένη και περιορισμένη, αποκλειστικά στα πλαίσια του εξαγγελμένου Σχεδίου, για τον πολύ μικρό αριθμό των 200 φωτοβολταϊκών, που αφορούσε αποκλειστικά τις ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού. Η ενέργεια αυτή της ΑΗΚ δεν φαίνεται να επηρέασε τον ανταγωνισμό στην οικεία αγορά, ούτε να είχε οποιοσδήποτε αρνητικές επιπτώσεις στους καταναλωτές. Επιπρόσθετα, πρέπει να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι η προμήθεια από την ΑΗΚ των φωτοβολταϊκών, για τις ανάγκες του Σχεδίου, έγινε από τις υφιστάμενες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην κυπριακή αγορά, εκ των οποίων η μία μάλιστα είναι μέλος του καταγγέλλοντα, γεγονός που υποδηλώνει την απουσία ανταγωνιστικής σχέσης μεταξύ των μελών του καταγγέλλοντα και της καταγγελλόμενης, ούτε έστω στα επίπεδα του δυνητικού ανταγωνισμού. Η εν λόγω δραστηριοποίηση της ΑΗΚ στον τομέα των φωτοβολταϊκών έγινε κατόπιν έγκρισης και υπό την στενή παρακολούθηση και καθοδήγηση της ΡΑΕΚ, γεγονός που αποδεικνύει την έλλειψη από μέρους της ΑΗΚ πλήρους ελεύθερης επιχειρηματικής δράσης.

Συνεπώς, ελλείπει στοιχεία που να δεικνύουν οργανωμένο επιχειρηματικό πλάνο και σχεδιασμό για έστω μελλοντική επέκταση της ΑΗΚ στην αγορά προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών, κατά τον χρόνο υποβολής της καταγγελίας, που να συνδέει την υπό κρίση δραστηριοποίηση της ΑΗΚ με συγκεκριμένη και υλοποιήσιμη από μέρους της επιχειρηματική είσοδο στην οικεία αγορά, η εν λόγω ενέργεια της ΑΗΚ δεν μπορεί παρά να ιδωθεί ως μια μεμονωμένη δραστηριότητα η οποία δύναται να έχει και κοινωνική ωφέλεια και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως καταχρηστική. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή τονίζει ότι εν προκειμένω, δεν φαίνεται να επηρεάστηκε ο ανταγωνισμός στην αγορά της προμήθειας και εγκατάστασης Φ/Β συστημάτων.

Η Επιτροπή τονίζει ότι, οι ως άνω διαπιστώσεις της, περιορίζονται αυστηρώς στα πραγματικά περιστατικά και τα συγκεκριμένα δεδομένα της παρούσας υπόθεσης και δεν προδικάζουν, δεν δεσμεύουν ούτε προδικάζουν όμοια αντιμετώπιση της ΑΗΚ από την Επιτροπή, σε περίπτωση άλλων μελλοντικών ενεργειών της στη συγκεκριμένη αγορά.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, με βάση τα ενώπιον της στοιχεία, οι δραστηριότητες της ΑΗΚ που σχετίζονται με τη δραστηριοποίησή της στην αγορά της προμήθειας και εγκατάστασης των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων στα πλαίσια του Σχεδίου, δεν φαίνεται να είναι καταχρηστικές.

Άρθρο 6(1)(γ) του Νόμου

Ο καταγγέλλων ισχυρίζεται ότι η καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει η ΑΗΚ συνίσταται επίσης σε περιστάσεις διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος των ανταγωνιστών της μέλη του ΣΕΑΠΕΚ, λόγω της πλεονεκτικής θέσης που κατέχει η ΑΗΚ που της επιτρέπουν την: Κατοχή όλων των πληροφοριών για εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ, τους προμηθευτές αυτών και τεχνολογίες και/ή τις οποίες νέες τεχνολογίες τις οποίες χρησιμοποιούν, κάτι που προκαλεί στρέβλωση στον ανταγωνισμό ενόψει του ότι η ΑΗΚ προτίθεται να ανταγωνιστεί τα μέλη του ΣΕΑΠΕΚ, κατοχή όλων των προσωπικών δεδομένων πελατών του ΣΕΑΠΕΚ – καταναλωτών στην ΑΗΚ - οι οποίοι αιτούνται αδειοδότηση για εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων, κατοχή του ενεργειακού προφίλ των εταιρειών/πελατών του ΣΕΑΠΕΚ που αιτούνται αυτοπαραγωγή που μόνο η ΑΗΚ μπορεί να δώσει και να αποφασίσει πότε θα τα δώσει.

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι εν λόγω ισχυρισμοί, δηλαδή η κατοχή ευαίσθητων πληροφοριών, δεν εμπίπτουν στο άρθρο 6(1)(γ) του Νόμου το οποίο αναφέρεται σε εφαρμογή ανόμοιων όρων σε ισοδύναμες συναλλαγές. Εν προκειμένω, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η συμπεριφορά της ΑΗΚ δεν εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 6(1)(γ) του Νόμου.

Η Επιτροπή σημειώνει πως δεδομένου ότι δεν διαπιστώθηκε ξεκάθαρη πρόθεση από μέρους της ΑΗΚ για δραστηριοποίησή της στον τομέα της προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, πέραν της περιορισμένης και μεμονωμένης παρουσίας της στην οικεία αγορά, στα στενά πλαίσια του Σχεδίου, για 200 μόνο φωτοβολταϊκά, που απευθύνονταν αποκλειστικά σε ευπαθείς και ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού, δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί η ύπαρξη καταχρηστικής εκμετάλλευσης της δεσπόζουσας θέσης που κατέχει η ΑΗΚ που να συνίσταται σε περιστάσεις διακριτικής μεταχείρισης.

Ο καταγγέλλων ισχυρίζεται επίσης ότι η πραγμάτωση της πρόθεσης της ΑΗΚ να δραστηριοποιηθεί στη σχετική αγορά εμπεριέχει την εφαρμογή ανόμοιων όρων για ισοδύναμες συναλλαγές, με συνέπεια οι ανταγωνιστές της να τίθενται σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση.

Η Επιτροπή παραθέτει απόσπασμα της απόφασης της ΡΑΕΚ, με αρ. 963/2013, ημερομηνίας 9.10.2013, κατά την οποία ενέκρινε την πρόταση της ΑΗΚ για εγκατάσταση μέχρι 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων σε καταναλωτές που ανήκαν στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού υπό την ακόλουθη σημαντική και σχετική προϋπόθεση:

«Για τη διασφάλιση της αποφυγής διακρίσεων μεταξύ των χρηστών του συστήματος ή διακρίσεων υπέρ των συνδεδεμένων με τον ΔΣΔ επιχειρήσεων, καθώς και της αποφυγής τυχόν εκμετάλλευσης της κάθετης ολοκλήρωσης τους ΔΣΔ, δεν επιτρέπεται ο ΔΣΔ να εμπλέκεται στη διαδικασία παραλαβής, εξέτασης, αξιολόγησης και έγκρισης των αιτήσεων ευάλωτων καταναλωτών που θα υποβληθούν προς ένταξη στο σχέδιο των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων που θα προμηθεύσει και εγκαταστήσει η ΑΗΚ.».

Η Επιτροπή, σε αυτό το σημείο, επαναλαμβάνει ότι σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της ΑΗΚ, η δραστηριοποίηση της στον τομέα της προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, έγινε στα πλαίσια του Σχεδίου και δικαιολογείται αντικειμενικά καθώς επίσης και ότι ο ευρύτερος τομέας της ενέργειας δύναται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη διασφάλιση κοινωνικής και οικονομικής συνοχής.

Αξιοσημείωτο είναι επίσης, το ότι η ΑΗΚ, για την προμήθεια των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων προκήρυξε δύο δημόσιους διαγωνισμούς, στους οποίους μετείχαν και εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ, εκ των οποίων ο ένας κατακυρώθηκε σε μέλος του ΣΕΑΠΕΚ, γεγονός που από μόνο του δεικνύει ότι οι εταιρείες-μέλη του καταγγέλλοντα δεν μπορούσαν εκ των πραγμάτων να θεωρηθεί ότι τέθηκαν σε μειονεκτική στον ανταγωνισμό θέση.

Παράβαση του Άρθρου 6(2) του Νόμου

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει, ότι ο ΣΕΑΠΕΚ, με επιστολή του ημερομηνίας 29/10/2013, απέσυρε την αρχική θέση που είχε διατυπώσει στην καταγγελία του, σχετικά με την ύπαρξη παράβασης του άρθρου 6(2) του Νόμου.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, η Επιτροπή αναφέρει ότι, ούτως ή άλλως, η εξέταση του Άρθρου 6(2) του Νόμου παρέλκει, καθότι η ισχυριζόμενη συμπεριφορά που θα

στοιχειοθετούσε την υπό αναφορά παράβαση είναι η ίδια που εξετάστηκε στα πλαίσια της παράβασης του άρθρου 6(1)(α).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Υπό το φως όλων των πιο πάνω αναλυθέντων στοιχείων και μέσα από την αξιολόγηση και συνεκτίμηση των στοιχείων του διοικητικού φακέλου της υπόθεσης, η Επιτροπή έχει καταλήξει ομόφωνα, ότι η δραστηριοποίηση της ΑΗΚ στην αγορά της προμήθειας και εγκατάστασης των 200 φωτοβολταϊκών συστημάτων στα πλαίσια του Σχεδίου για το έτος 2013, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης που έχει η ΑΗΚ στην αγορά του ηλεκτρικού ρεύματος και δεν φαίνεται να έχει οποιαδήποτε διαρκή αποτελέσματα στην αγορά της προμήθειας και εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συστημάτων, ούτε προκύπτει να επήλθαν οποιεσδήποτε επιβλαβείς συνέπειες στον ανταγωνισμό. Επίσης, οι δύο σχετικές αγορές δεν είναι συναφείς και δεν φαίνεται οι εταιρείες μέλη του ΣΕΑΠΕΚ να βρίσκονται σε σχέση άμεσης οικονομικής εξάρτησης από την ΑΗΚ. Επιπλέον, ο περιορισμένος και μεμονωμένος χαρακτήρας της εν λόγω δραστηριότητας, σε μόνο 200 φωτοβολταϊκά συστήματα που απευθύνονταν αποκλειστικά στις ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες για την ΑΗΚ αποτελούσε, ως η ίδια ισχυρίζεται, εκπλήρωση κοινωνικού έργου, στα πλαίσια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης της ΑΗΚ ως κοινωφελούς Οργανισμού. Η όλη σχετική δραστηριοποίηση της ΑΗΚ έγινε υπό την στενή και συνεχή επίβλεψη της ΡΑΕΚ και υπό προϋποθέσεις.

Ως εκ των ανωτέρω, η Επιτροπή ομόφωνα αποφάσισε ότι δεν στοιχειοθετείται παράβαση του Νόμου από πλευράς της ΑΗΚ.

.....

Λουκία Χριστοδούλου
Πρόεδρος της Επιτροπής
Προστασίας του Ανταγωνισμού